

DIÀLEGS

Q

L'acció social en perspectiva

Des que el Govern de la Generalitat va crear, el 1988, un departament específic per als afers socials –que llavors es deia de Benestar Social–, un total de quatre conselleres i un conseller s'han fet càrrec de dirigir-lo, tot i que el nom hagi anat variant i s'hagi modificat pel de Benestar i Família –del novembre de 1999 al desembre del 2006– i el d'Acció Social i Ciutadania, que és com es coneix actualment i des de l'inici de la vuitena legislatura del Parlament. Amb tot, l'únic home que ha encapçalat el Departament, Antoni Comas, ho va fer durant més temps –onze anys i mig– que el que fins avui sumen totes juntes les quatre conselleres que el van succeir: Irene Rigau, Anna Simó, Carme Figueras i Carme Capdevila.

En les entrevistes que es reproduïxen a continuació, les persones que han dirigit les polítiques socials de l'autogovern català i qui ho fa en aquests moments, la consellera Carme Capdevila, reflexionen al voltant de les grans qüestions plantejades durant el seu mandat i també sobre els reptes socials actuals. Repassen l'evolució que han experimentat les polítiques socials i analitzen les expectatives que té plantejades avui l'estat del benestar amb legislacions com la nova Llei de serveis socials catalana i l'anomenada Llei de la dependència, d'àmbit estatal. És, doncs, una mirada a l'acció social en perspectiva, que també mira el present i es projecta cap al futur, defugint volgudament la polèmica partidista.

Entrevistes: **Vicenç Relats i Casas**

Fotografies: **Ivan Giménez Costa**

Antoni Comas i Balldellou (Barcelona, 1934), economista, va ser conseller de Benestar Social del juliol de 1988 al novembre de 1999. També havia estat regidor de CiU a Barcelona i va ser diputat al Parlament. Actualment està jubilat i retirat de la primera línia política, però es manté vinculat a CDC com a militant de base. Col·labora activament com a voluntari en diverses entitats socials i és vicepresident de la Federació de Cristians de Catalunya.

Irene Rigau i Oliver (Banyoles, 1951), llicenciada en psicologia, va ser consellera de Benestar i Família entre el novembre de 1999 i el desembre de 2003, després d'haver ocupat diversos càrrecs al Departament d'Ensenyament. Actualment és diputada al Parlament, portaveu de CiU a la Comissió d'Educació i presidenta de la Comissió parlamentària d'Estudi de la Situació de la Discapacitació a Catalunya.

Anna Simó i Castelló (Els Alamús, 1968), llicenciada en filologia catalana, va ser consellera de Benestar i Família del desembre del 2003 al maig del 2006. Abans havia estat secretària nacional de Política Social d'ERC i regidora a l'Hospitalet de Llobregat. Actualment és diputada i portaveu adjunta del grup republicà al Parlament i vicesecretària d'Acció Política d'Esquerra.

Carme Figueras i Siñol (Molins de Rei, 1955), diplomada en físiques, va ser consellera de Benestar i Família del maig al desembre de 2006. Va ser regidora de Molins de Rei pel PSC entre el 1983 i el 2006 i ha estat diputada al Parlament les quatre últimes legislatures. Ara és portaveu adjunta del grup socialista a la cambra, presidenta de la mesa de la Comissió de Salut i membre de l'executiva del PSC.

Carme Capdevila i Palau (La Floresta, 1954), llicenciada en ciències, habilitada com a educadora social, és l'actual consellera d'Acció Social i Ciutadania. Té una llarga experiència professional en el camp de la protecció a la infància. Va ser regidora de Sant Hilari Sacalm per ERC, partit del qual va ser vicesecretària general d'Acció Política. Diputada al Parlament des del 2003, la legislatura passada va presidir la Comissió de Política Social de la Cambra.

ANTONI COMAS:

“Si l’actuació social no pensa molt en la reinserció, no hi haurà mitjans per atendre-ho tot”

Vostè té l'honor d'haver estat el primer conseller de Benestar Social i el que més va estar en el càrrec —onze anys i mig, des que es va crear el Departament a mitjans de 1988 i fins al novembre de 1999. Com es va organitzar la creació d'un departament específic per a afers socials?

La Conselleria va començar el juliol de 1988 agafant competències de vuit departaments diferents, però abans ja s'havia fet feina. Del 1980 al 1988, la majoria de les competències, les de serveis socials, estaven a Sanitat, sota la responsabilitat del conseller Josep Laporte. En aquella primera etapa es va fer molta feina, començant per obtenir les competències de l'Estat i lluitar per un finançament just, que no es va aconseguir, però s'hi va lluitar molt. En aquells moments, el finançament de tota la

Generalitat, l'Estat el feia en funció del cost dels serveis que tenia assumits. Com que en serveis socials l'Estat havia fet molt poques coses a Catalunya durant el franquisme i el postranquisme, teníem un finançament absolutament deplorable. D'escoles i hospitals n'hi havia, però de residències, molt poques. Em sembla que llavors se'n van transferir cinc de grans i alguna de petita... Aquests eren els diners que arribaven de l'Estat i va caldre posar-ne treient-los d'altres llocs —de carreteres o d'ofos, perquè llavors jo encara no era al Govern— i procurant assumir competències que no es tenien, com les de discapacitats. Els primers vuit anys del doctor Laporte van ser destinats a obtenir i ordenar les competències. La primera Llei de serveis socials, aprovada per unanimitat el 1985 i que

ha regit fins ara, la va presentar el conseller Laporte en la segona legislatura. Nosaltres vam haver de donar vida a aquesta Llei, completant-la amb altres normes sectorials —per a discapacitats, de barreres arquitectòniques, el programa “Vida als anys” de gent gran, etc. Abans de crear-se el Departament ja s'havia treballat molt i bé.

I de la seva etapa de gestió, quines prioritats en destacaria? Com la defineix?

Les nostres prioritats eren aconseguir les competències que ens faltaven i fixar uns principis de gestió. El primer principi era aconseguir que tot el que féssim tendís a la universalitat; això que ara s'ha fet i que caldrà veure com funcionarà econòmicament. Res del que es va fer dificulta-

va el camí cap a la universalització dels serveis socials. El segon era treballar conjuntament amb la societat civil. Partint d'on partíem, no s'hauria avançat com es va fer en el camp dels discapacitats o de la gent gran sense la participació de la societat civil, que hi treballava bé i ajuntàvem esforços. En aquests dos àmbits Catalunya era un referent internacional, i així ho vaig poder constatar en el camí conjunt que fèiem amb les regions anomenades Quatre motors d'Europa (Llombardia, Waden Wurtemberg, Rhone Alps i Catalunya). Un tercer aspecte pel qual vam lluitar molt –i que potser actualment no es considera tant– era el d'anar cap a la integració o inserció de la persona sempre que es pugui. És bàsic atendre la gent gran i els discapacitats, però el xec sol no funciona.

“La feina dels serveis socials no és fer caritat, i els xecs, si van sols i sense inserció, són la caritat d'abans però tecnificada.”

Ningú no planteja repartir xecs indiscriminadament...

Avui hi ha molta gent que es queda sense feina als cinquanta anys, per una crisi industrial o un procés de prejubilació, i cal treballar per tornar-la a inserir i fer que se senti realitzada, i això no es fa prou. Això val també per

a un drogoaddicte o un exreclús que s'ha de reinserir. La feina dels serveis socials no és fer caritat, i els xecs, si van sols i sense inserció, són la caritat d'abans però tecnificada. A més, si no es fa una actuació social que pensi molt en la reinserció de la persona a la societat, tampoc no hi haurà mitjans econòmics per atendre-ho tot. L'actual sistema econòmic cada dia deixa gent al carrer i si es vol fer una actuació social de cara al segle XXI amb respecte i afecte a la persona, cal reprendre la línia de cercar la inserció. Quan vam crear el salari social, la renda mínima d'inserció, remarcàvem molt que la gent que el cobrés fes un esforç per tornar a inserir-se. Encara que no s'assolís del tot, l'esforç hi havia de ser. No es pot convertir en un simple sou...

La nova Llei de serveis socials es proposa universalitzar l'accés als serveis socials, garantint-los a tothom, no sols als sectors exclosos. Com la valora?

Això queda molt bonic però jo no em vaig atrevir mai a plantejar-ho en una llei perquè es requereixen molts i molts diners. La Llei de la depen-

dència hi pot ajudar, però jo, com el ministre Solbes, crec que cal fer molt bé els números abans. Costa molt poc de posar-ho en una llei, però cal veure com es finança.

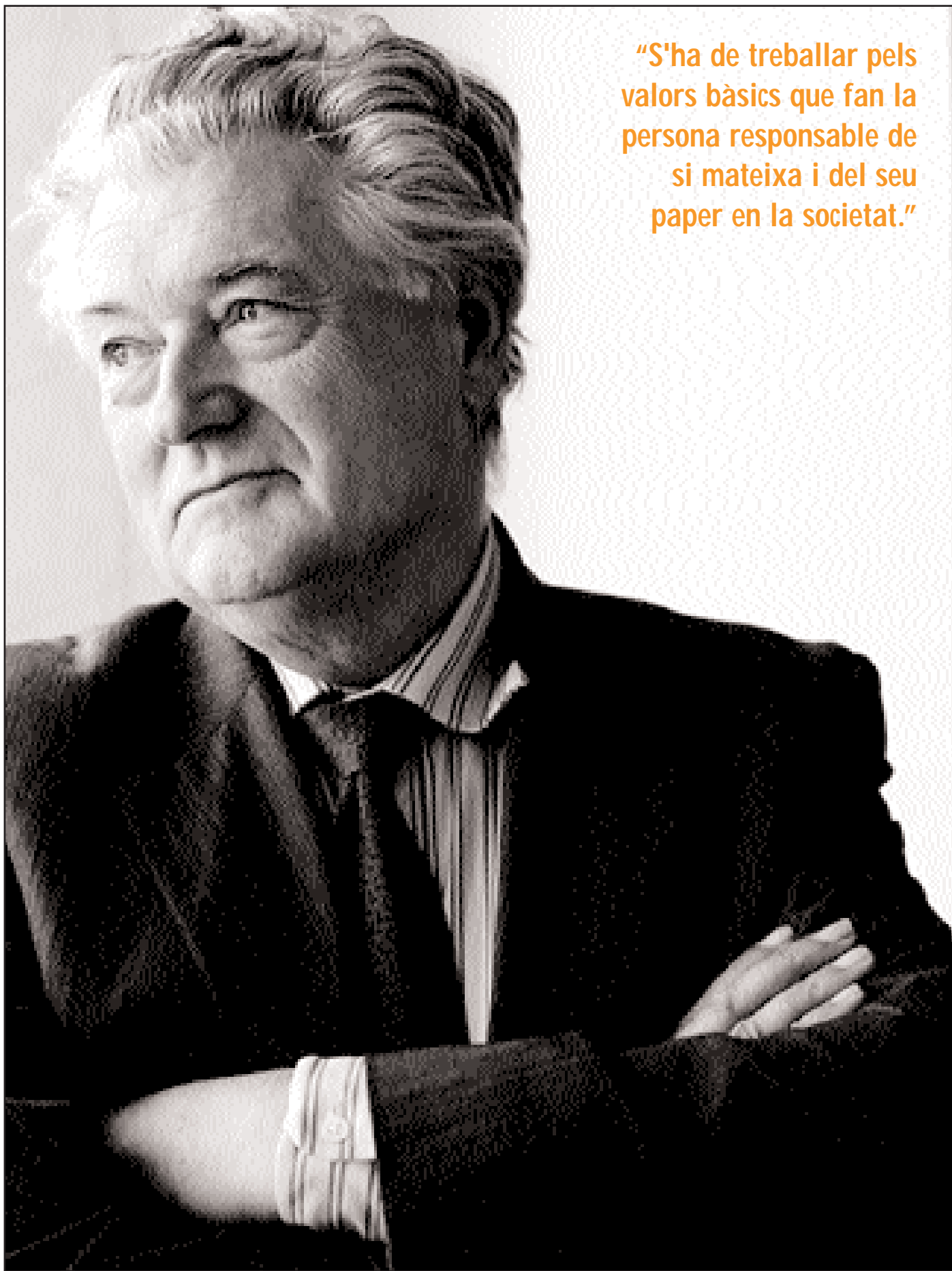
La Llei preveu el copagament per a les persones de rendes més altes...

Això, d'alguna manera, ja ho vam iniciar nosaltres amb els acolliments residencials de gent gran, que es costejaven amb una part de la pensió que cobrava la persona usuària. També es mirava els béns que tenia la família perquè no podíem fer-nos càrrec de cuidar el vell i que resultés que els seus parents se li quedessin el patrimoni. Això del copagament ja es va començar a fer llavors i potser s'haurà de fer en moltes més coses... Hi ha qui diu que la sanitat també hi haurà d'entrar. El copagament està molt bé, però, tot i així, finançar els serveis socials serà molt car.

La Llei s'aplicarà de manera que només es tindran en compte ingressos personals de l'usuari i no els familiars. Ho considera un avenç?

Jo hi estic d'acord, però en serveis socials costa poc fer un discurs fàcil. Perquè hi ha moltes famílies i fills que fan donar en vida els béns als vells. En un moment determinat vaig prohibir que entressin notaris a les residències sense permís, perquè quan els tenen ben desplomats els deixen allà... Quan vaig començar a ser conseller, les residències que ens va passar l'Estat totes eren de gent

**"S'ha de treballar pels
valors bàsics que fan la
persona responsable de
si mateixa i del seu
paper en la societat."**

vàlida, no n'hi havia d'assistides. Per què? Perquè la gent es moria en general sent vàlida, un fet que va començar a canviar de seguida i que ens va obligar a fer-les totes assistides. El cervell és l'element que més s'ha ressentit de l'allargament de la vida i per això més del 50% dels usuaris de les residències són persones amb demències, molt fràgils i vulnerables. Per tant, considero que costa molt poc dir que les famílies no han de pagar, però no totes les famílies són iguals. Una cosa és tractar la persona que no té béns, de la qual s'ha de cuidar la col·lectivitat, i una altra cosa és que a aquella persona li hagin buidat els béns, se n'aprofitin uns quants i l'hàgim de cuidar entre tots. I això passa, eh?

Com veu la pretensió que les classes mitjanes tinguin accés real als serveis socials públics?

En la meua època això ja es donava perquè no es discriminava ningú, encara que, segons la renda que es tenia, s'havia de pagar més. La quota de cada vell que ingressàvem en una residència era en funció de les seves rendes bàsicament. Les rendes dels fills també es consideraven quan cobraven per sobre de 500.000 pessetes al mes o tenien molts béns. Em sembla recordar que ningú havia de pagar el cost de la residència dels seus pares si no cobrava més d'un milió de pessetes, que en aquell temps era molt. Això es va començar a fer així. No és que la gent amb ren-

des no tan baixes no s'atenguessin; s'atenien igual però el que havien de pagar no era exactament el mateix.

Vostè parla de la necessitat d'una concepció integral de les polítiques socials, que en busqui la inserció. De fet, ara les polítiques socials tenen com a objectiu una visió més global i preventiva que no pas focalitzar només els sectors afectats més específics. Comparteix aquesta idea?

La prevenció sempre és molt important en qualsevol cosa, però quan el problema ja hi és –la drogadoïcció, la disminució...– bé s'ha de tractar. Es pot pretendre que els vells siguin el màxim d'autònoms possible, però quan no ho són s'han de tractar. La prevenció està bé, però no s'ha de fiar tot a la prevenció perquè els problemes existeixen.

En tot cas, les polítiques socials s'han de dirigir a tothom o només als sectors en perill d'exclusió?

S'han de dirigir a tothom, i no és veritat que abans no es fes així. En el cas dels discapacitats no es mirava la renda, s'atenia a tothom per anar als tallers ocupacionals, per exemple. També en el cas de la gent gran. Fos quina fos la seva situació, no quedava desatesa. És cert que en l'etapa anterior a la meua i quan es va crear el Departament, les residències públiques bàsicament eren per a gent indigent o de rendes pràcticament inexistent, però això va anar canviant.

Vostè ha continuat vinculat en qüestions d'acció social com a voluntari i promovent àmbits de reflexió sobre el tema. Quines conclusions n'ha tret de cara al futur de les polítiques socials?

La reflexió és que un país sense valors té poques solucions des de tots els punts de vista. El discurs de Sarkozy a França, el comparteixo, en aquests temes, no en d'altres. Ens hem dedicat molt temps a llençar els valors per la finestra. Hem considerat que la família era qualsevol cosa i es fumien del president Pujol quan propugnava els valors familiars. A vegades hi havia crítiques quan es deia que els primers responsables dels fills són els pares... En la nostra societat d'avui es parla molt més de drets que de deures –que en volem pocs– i es deixen de banda els valors de l'esforç, la tenacitat, les obligacions. Un dels dies més tristos de la meua vida va ser quan, a instàncies meves com a conseller i d'acord amb el Departament de Justícia, el Parlament va haver de modificar el Codi civil català per dir que no tan sols eren responsables els pares respecte dels fills, sinó també els fills respecte dels pares. Haver de posar això en una llei és trist, però a mi cada divendres –suposo que ara deu passar igual– m'abandonaven una colla de vells al carrer –normalment en una sala d'urgències, però també en qualsevol altre lloc– o en temps de vacances ens deixaven vells de qualsevol manera. La Llei es va aprovar per unanimitat, va ser un èxit, però el motiu era ben trist. La qüestió dels valors crec que ha de ser molt important i cal buscar valors àmpliament compartits, perquè una societat sense valors no va enlloc ni nacionalment ni socialment.

Calen valors, però si no hi ha recursos i pressupostos socials...

És evident que si no hi ha recursos no hi ha res, però moltes vegades amb pocs recursos s'han fet coses importants, mentre que, en d'altres, s'han dedicat molts recursos que s'han esvaït. Els recursos hi han de ser i tenim la sort de viure en un món en què els recursos hi són. Els valors essencials han de començar per l'educació dels infants, les famílies i l'escola. Quan era regidor recordo haver-me queixat que es parlés dels mestres com de treballadors de l'ensenyament.

Per mi un mestre és un mestre, un periodista un periodista, un capellà un capellà i un pare un pare. Cal dir les coses pel seu nom, perquè defineixen molt. Els pares no han de ser amics dels fills, sinó pares. S'ha de treballar pels valors bàsics que fan la persona responsable de si mateixa i del seu paper en la societat. El potipoti no va enlloc.

Vostè com a conseller va introduir el salari social, la renda mínima d'inserció PIRMI, i ara sovint es parla de la necessitat d'avançar cap a una renda

de ciutadania. Com ho veu?

Ho veuria bé sempre que no es deixés de banda la inserció de la persona, perquè no ens hem d'acostumar a tenir drets i no deures. Qui rep un salari social, té el deure de fer el que pugui –encara que moltes vegades no pugui fer res– per sortir d'aquesta situació, tornar-se a inserir en la societat i valer-se per si mateix. En cas contrari, es pot entrar en el camí pervers de l'estat del benestar. En la meua època ja havíem detectat que hi havia discapacitats físics a qui no els interessava el treball que se'ls oferia

perquè no els compensava amb la prestació d'invalidesa. El salari social que vam crear era bàsic i posava l'accent a estar condicionat a un procés d'inserció, encara que haig d'admetre que en alguns casos es produïen alguns efectes perversos. Això ho he vist més clar no sent conseller... Cal exigir que qui rep un ajut de la societat faci els esforços per tornar a valdre's per si mateix i ser útil a la societat.

Que la gent gran pugui envellir a casa sempre ha estat un gran repte.

“L'Estatut anterior ja ens donava competències exclusives en matèria social i el nou ara encara ens ens dóna més i, per tant, s'hauria d'acabar aquesta broma de mal gust que ens les limitin.”

Noves lleis com l'anomenada de la dependència ho faran possible?

Ho pot fer més possible, però no serà sempre fàcil ni possible. Abans no s'arribava a la situació degradada a què avui arriba una persona gran. Vivim més anys però els últims són molt més durs. I no hi ha en les famílies la disponibilitat de temps ni els coneixements tècnics per cuidar certes anomalies mentals. Ningú vol anar a una residència i s'ha de procurar l'envelliment a casa, però el suport pluridisciplinari a casa no sempre serà possible amb certes malalties i caldrà ingressar els malalts.

Vostè ja reclamava el traspàs de l'IMSERSO a mitjans dels noranta. A Catalunya li falten competències per fer unes polítiques socials potents?

Falten competències en vellesa i en altres camps com el de la immigració, que és tot un altre repte, que s'ha fet més gran del que jo preveia. L'Estatut anterior ja ens donava competències exclusives en matèria social i el nou ara encara ens ens dóna més i, per tant, s'hauria d'acabar aquesta broma de mal gust que ens les limita.

La immigració era incipient quan vostè era al Govern i avui suposa un 12-13% de la població catalana. Què creu que cal prioritzar en aquest àmbit?

Crec que la immigració se'ns n'ha anat de les mans. Aquí hi cap tothom que vulgui venir a fer d'aquest el seu país, però hi ha de venir disposat no

tan sols a reclamar drets, sinó a veure que va a una societat que té els seus, de drets. Moltes vegades sembla més una repoblació que no un procés d'immigració, i això s'ha de vetllar, amb un major control d'entrada. La terra és de tots i no es pot tancar, però la immigració s'ha de regular i no pot arribar de qualsevol manera. Els països que els darrers anys han treballat molt la qüestió, tots consideren que cal la immigració però regulant bé la que necessiten i la que no. Perquè si un dia arriba un cicle econòmic recessiu tindrem molts problemes. La immigració s'ha d'assumir, hi sóc favorable, però s'hi han de posar pautes.

Quin paper han de fer avui les entitats del Tercer Sector en les polítiques socials?

Tenen un paper bàsic. Als vells, per exemple, no se'ls pot separar de la societat, de la mateixa manera que no es pot transgir davant dels que reclamen que no volen tenir al costat de casa un taller per a discapacitats o un centre per a drogodependents. Aquesta concepció d'integració social forma part dels valors, perquè els vells i els discapacitats també aporten aspectes positius a la societat. I si les associacions de veïns i altres entitats del barri s'hi impliquen, tot funciona molt millor. Recordo que al barri de la Sagrada Família de Manresa l'associació de veïns va crear una residència de vells que la Generalitat ajudava i en aquell barri no hi havia cap vell abandonat ni amb problemes, perquè la mateixa gent del barri responia. Si la residència hagués estat de la Generalitat no hauria anat així...

L'Administració, per tant, ha de protegir molt les entitats d'iniciativa social?

És clar. La política, l'ha de marcar l'Administració, però la feina d'integració al barri que fan tantes entitats –com la Fundació Santa Eulàlia de l'Hospitalet– al capdavant de residències i centres de dia per a gent gran és inestimable. La Generalitat no la podria fer. Els serveis socials no poden ser tractats només des de l'Administració pública; d'això n'estic convençut. El Tercer Sector és bàsic per a la qualitat i la humanització perquè hi ha coses que només es poden fer des de la societat civil.

Vostè va tenir algunes polèmiques amb ajuntaments per equipaments socials. Quina relació s'ha d'establir entre el Govern i els ajuntaments?

Vam tenir algunes polèmiques alimentades per controvèrsies polítiques que no tenien res a veure amb els serveis socials. Ens retreien que teníem casals i oficines de benestar social i el Govern actual encara no ha aclarit ben bé què en vol fer. Amb tot, vull recordar que durant la meua gestió es van traslladar als ajuntaments i consells comarcals totes les competències d'atenció primària en serveis socials. És clar que hi ha d'haver un traspàs de competències als ajuntaments, però parlant de quins i com.

L'oposició l'acusava molt de fer clientelisme amb els barris. Ho recorda?

Fa set anys que ja no sóc conseller i crec que s'ha demostrat que tot això era fals. Si algú creu que els líders veïnals podien ser manipulats, anava fresc, eh? Sobretot els d'aquella època, que eren de la línia dura. El que passa és que si un és el conseller responsable dels serveis socials, ha de ser als barris i als centres que requereixen l'impuls de l'Administració. Jo segueixo anant discretament a la Mina i he de dir que a segons quins barris s'hi veien pocs responsables polítics abans i també ara, excepte quan hi ha actes oficials. I crec que per fer feina en un lloc s'ha d'estimar, visitar i estar amb la seva gent. Jo intentava complir amb la meua obligació.

També va ser polèmic quan va dir que a Catalunya no hi havia pobres... i resulta que encara n'hi ha.

Haig de reconèixer que em vaig expressar molt malament i va ser just que em critiquessin per allò. Jo volia dir que amb els índexs d'ingressos que es valorava la pobresa, aquí n'hi havia poca, però no em vaig explicar bé. Contra la pobresa, el millor també és treballar per la inserció. Un programa amb el qual vam tenir èxit va ser amb el de real·lotjament dels gitanos del campament de Riu Sec, a Ripollet, en pisos de diferents barris. S'obligava la gent a fer cursos de reciclatge durant dos anys perquè poguessin tenir una professió. Allò es va fer bé. Al barri de Sant Cosme, del Prat de Llobregat, també es va fer una bona tasca en un pla de lluita contra la drogoaddicció, perquè buscava que hi hagués reinserció.

La societat ha viscut una profunda transformació els darrers anys en què s'han fet grans reptes com els de l'envel·liment de la població, el creixement de la immigració o les crisis industrials fruit de les noves tecnologies. La societat està preparada per afrontar-los?

Certament, res no és igual de com era fa cinc anys... I en la nostra societat la gent jove patirà perquè està més pels drets que pels deures. Ens ve gent d'Europa que mentalment està més ben preparada que la nostra joventut. Sense esforç personal no hi ha res i em sembla que la societat està massa adormida.

Participa dels mals auguris dels que diuen que l'estat del benestar està amenaçat?

Tal com l'estem muntant, si no hi ha un treball de reinserció que possibiliti que determinats usuaris –drogoaddictes, alguns discapacitats, etc.– es tornin a defensar per si mateixos, pot ser molt poc sostenible.

Vista en perspectiva, canviaria alguna cosa de la seva gestió com a conseller?

No vaig quedar gens content del que la Conselleria va fer amb els malalts mentals. Les dificultats venien del fet que els centres estaven compartits amb les diputacions i no ens vam acabar d'entendre mai, però el cas és que no ho vam poder absorbir i fer una política més potent de prevenció, tractament i suport a les famílies. D'això és del que més m'acuso.

IRENE RIGAU:

“En política social, a més de tenir clar el discurs, cal garantir l’eficiència en la gestió”

Vostè va ser l’última consellera de Benestar dels governs Pujol, després de tres mandats seguits d’Antoni Comas, que va marcar una línia molt pròpia. Quines prioritats va voler donar a la seva gestió?

Atès que estàvem a les portes del segle XXI, ens semblava adient, en una nova etapa, redefinir la missió del Departament de Benestar Social. Ho plantejàvem d’acord amb el model de societat que defensa Convergència i Unió, de societat catalana que manté la seva identitat catalana oberta al món, emprenedora i que sap generar riquesa, però que alhora té l’exigència de ser una societat acollidora i cohesionada. D’aquí venia el que va ser un dels elements referencials d’aquells quatre anys: la defensa d’una societat

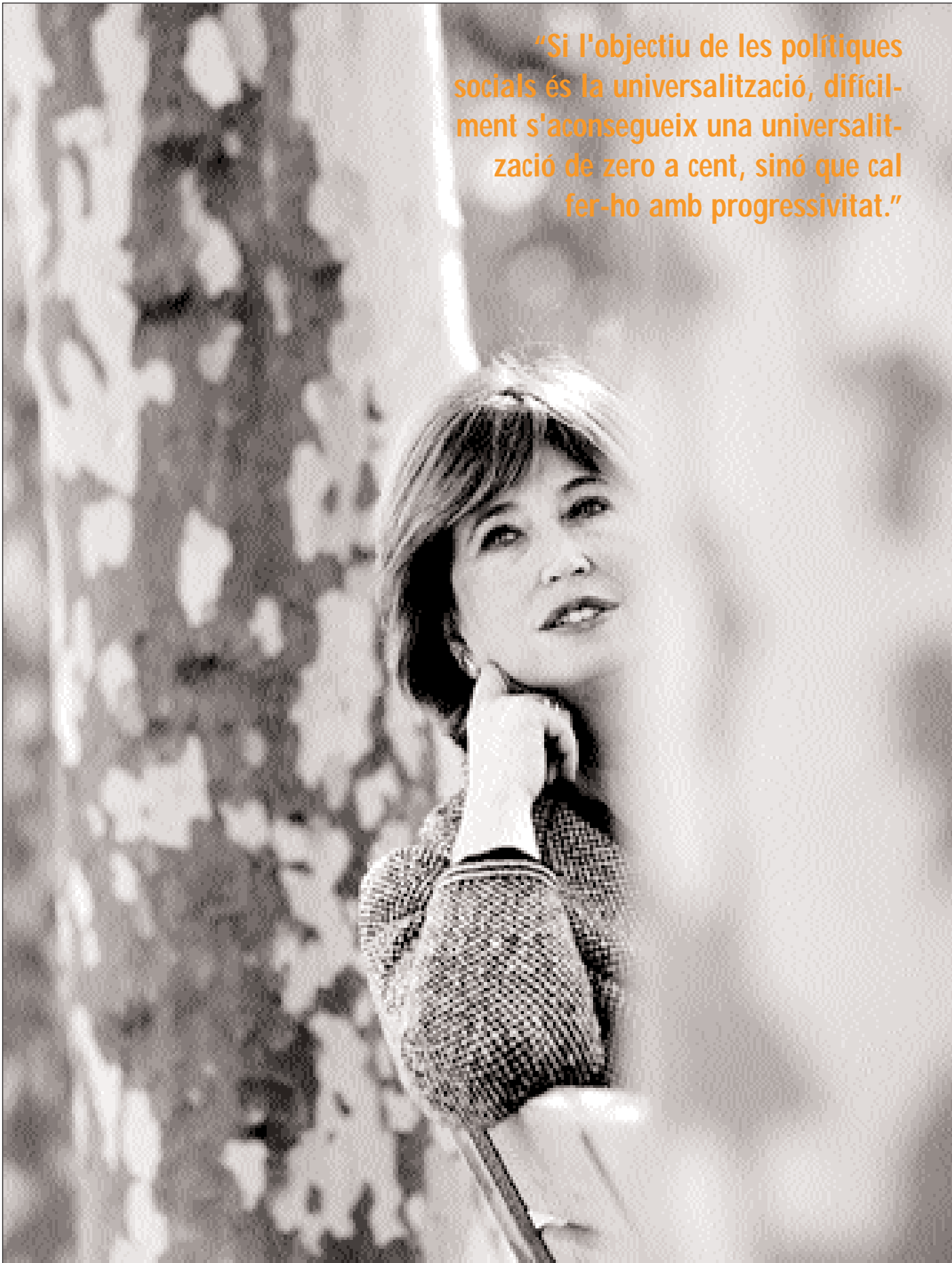
inclusiva. Redefiníem la missió del Departament per defensar un model de societat acollidora i incloent, que es basava en la construcció d’un país que pensava en tothom –homes, dones, infants, gent gran, nous i vells..., tant si vivien als pobles com als barris, en una visió global. Ens proposàvem lluitar contra les formes d’exclusió noves i velles –que és el pinyol de tota política social–, però també insistint en el desenvolupament comunitari dels pobles, barris i ciutats i el foment dels valors del civisme i la convivència com a elements claus de la cohesió social. També defensàvem que s’hi havien d’incorporar de manera decisiva les polítiques de suport a les famílies. Per això quan assumeixo el Depar-

tament, a la fi de 1999, les incloem de forma especial i més tard fins i tot donaran nom a la Conselleria.

El canvi de nom, de Benestar Social a Benestar i Família, volia suposar un canvi profund, doncs?

Sí, perquè fins aquell moment les polítiques de família, a diferència del que passava a països europeus, eren considerades pel pensament políticament correcte de l’època una opció conservadora. En canvi, nosaltres enteníem que s’havia d’incrementar el suport a la família perquè és l’àmbit privilegiat de la solidaritat, intergeneracional i intrageneracional. Calia superar l’endarreriment que vivíem en aquest camp. Davant dels reptes que comporta l’allargament de la

“Si l'objectiu de les polítiques socials és la universalització, difícilment s'aconsegueix una universalització de zero a cent, sinó que cal fer-ho amb progressivitat.”

vida, la incorporació massiva de la dona en el món del treball, la necessitat de conciliar la vida laboral i familiar... calia adoptar mesures de suport que facilitessin a la família l'acompliment de la seva funció.

Amb vostè de consellera, el 2003, arriba la primera Llei de suport a la família, que és la que ara s'està desenvolupant. Com creu que s'han d'impulsar les polítiques de famílies per recuperar el diferencial de suport que ens separa amb Europa?

Respecte a l'àmbit de l'Estat, aquesta Llei va ser una vegada més un precedent important, perquè universalitzava prestacions econòmiques, ajuts i serveis, establia mesures de suport a les famílies en matèria fiscal, preveia mesures de conciliació de la vida familiar i la vida laboral, incorporava mesures destinades a famílies amb persones en situació de dependència i a famílies en situació de risc d'exclusió social. El que cal, al meu entendre, és complir plenament amb el contingut de la Llei, atès que continua vigent.

Per què va arribar tan tard una llei per a les famílies?

Primer es van impulsar un conjunt de mesures interdepartamentals englobades en un pla de suport a la família. Amb el nou model de finançament vàrem poder fixar nous drets socials en l'àmbit familiar, com ara la universalització dels ajuts de 0-3, el complement de persones vídues... A

escala parlamentària, la força política més oberta a això, perquè també constava al seu programa, era ERC, i és amb aquest partit, amb qui vam aprovar la Llei, que la vaig negociar amb qui ara és el president del Parlament.

De fet, els ajuts per a fills ja s'havien establert abans que sortís la Llei...

Sí. Els ajuts expliquen i demostren l'evolució de les polítiques socials. Si l'objectiu de les polítiques socials és la universalització, difícilment s'aconsegueix una universalització de zero a

cent, sinó que cal fer-ho amb progressivitat. Nosaltres vam començar a dissenyar l'ajut per a famílies amb rendes molt baixes; l'any següent es va incrementar el topall per arribar a famílies de renda mitjana i, finalment, ja es va arribar a la universalitat. En el moment d'aprovar la Llei és quan es va reconèixer el dret universal, però abans hi havia hagut uns tres anys de progressivitat, perquè la universalitat requereix rebaixar les barreres que dificulten l'accés al servei o la prestació i alhora tenir més dotació econòmica per poder créixer en serveis i

prestacions. Són aquests dos camins, que cal recórrer paral·lelament.

En aquell moment van haver-hi crítiques perquè l'ajut no es limités a determinades rendes...

Hi va haver tot tipus de crítiques... Els analistes podran comprovar com evolucionen els discursos, si és per conviccions o conjuntures. Perquè aquest ajut va ser molt criticat quan CiU el va implantar, però les mateixes forces polítiques que el criticaven, com ara el PSC, en el programa electoral van prometre que l'estendrien fins a setze anys. Enteníem que

“Em sembla que estem vivint una etapa en què es reconeixen verbalment i fins i tot legalment molts drets, però no es creix proporcionalment en serveis.”

l'ajut tenia la particularitat d'atendre un període, dels zero als tres anys, que genera moltes despeses a les famílies i que a partir dels tres anys ja hi ha una inversió pública a través de l'oferta escolar. L'ajut va aparèixer amb una lògica: des del Govern de la Generalitat s'havia donat cobertura educativa a l'etapa obligatòria dels sis als catorze anys i progressivament, d'acord amb la LOGSE, s'havia allargat fins als setze anys i vam ser la primera comunitat autònoma que la vam anticipar a tres anys. Per tant, un cop vam tenir reconegut i universalitzat

l'ensenyament dels tres als setze anys ens vam preguntar què calia fer dels zero als tres anys. Vàrem iniciar la creació de trenta mil places de llars d'infants i l'ajut econòmic directe a les famílies.

Vostè va apostar per obrir el debat de la conciliació de la vida laboral i familiar, però costa molt d'avançar-hi amb mesures reals. Per què?

D'aquell treball n'estic molt orgullosa. Vam creure que era un dels grans temes de futur que calia plantejar. Vam voler tractar el tema a partir d'un debat social encarregant-lo a sociòlegs com el mateix Salvador Cardús, que en va dirigir l'estudi, i en van sortir una bateria de propostes molt ambicioses que nosaltres volíem continuar a través d'un pla de conciliació de la vida laboral i familiar que es va estroncar en deixar el Govern. Avançar en la conciliació costa tant perquè els hàbits d'una societat costen molt de canviar si no hi ha una voluntat política molt clara i perquè els horaris, que és el que realment s'ha de canviar, requereixen decisions fermes. Està reconegut que avui les famílies tenen una manca de temps de família; una falta de temps per compartir, de temps perquè la família porti a terme la seva missió real, que és educar els fills a través de la convivència familiar, que vol dir transmetre valors i hàbits. En canvi, tal com estan organitzades les jornades, les famílies a vegades queden reduïdes a unitats de prestació de serveis d'alimentació o de pensió. El debat de la conciliació pretenia poder donar a la

família més temps i capacitat educadora, i això volia dir, entre altres coses, replantejar els horaris amb empreses i sindicats.

Ja de ple en els moments actuals, la nova Llei de serveis socials s'ha aprovat amb el suport unànime de la Cambra. Aquesta unanimitat vol dir que hi ha coincidència en els eixos bàsics de les polítiques socials?

Catalunya va tenir una llei que ja va representar un gran pas l'any 1985. Als anys noranta es va fer una refosa de decrets que també tenia caràcter de llei, que ajudava a estructurar i aprofundir el que eren els serveis d'atenció bàsica, els especialitzats, les prestacions, etc. Nosaltres mateixos vam estar treballant l'elaboració d'una nova llei de serveis socials –vam deixar-ne escrit un projecte que permetia el reconeixement de nous drets, generalitzant determinats serveis i prestacions i anant universalitzant els que ja estaven consolidats. La Generalitat està obligada per normativa a establir un pla d'actuació social, que és on es defineixen els eixos, les prioritats i l'assignació de recursos. Només voldria fer notar que el quart Pla d'actuació social que el Govern de CiU va aprovar el 2003, encara continua vigent, perquè s'ha anat prorrogant i s'ha anat aplicant. Això vol dir que en la majoria de polítiques, en allò que és troncal, hi ha consens absolut. Em refereixo als eixos, com ara: centrar l'atenció a les persones i els seus drets; promoure el suport a

les famílies; millorar la cobertura i la qualitat dels serveis... Les diferències es poden donar en la manera d'entendre la funció de l'Administració i el paper del sector privat; en la manera de potenciar el Tercer Sector; en la manera de fer la distribució territorial dels equipaments... Però pel que fa als eixos i a la necessitat de fer aquest pas d'universalitzar el conjunt dels serveis socials –que amb gradualitat ja s'havia anat fent–, crec que la coincidència era molt àmplia. Cal dir que la Llei de

això no s'administra de manera més decidida.

Com s'hauria d'assegurar pressupostàriament que hi hagués la creació de serveis i prestacions que cobreixin la demanda?

Per tenir una oferta de serveis i prestacions que cobreixin la demanda cal comptar des de l'Administració amb la iniciativa social i la mercantil a través de la concertació de serveis. A l'hora d'universalitzar els drets hi ha un

“El quart Pla d'actuació social que el Govern de CiU va aprovar el 2003 encara continua vigent, perquè s'ha anat prorrogant i s'ha anat aplicant.”

família ja universalitzava l'atenció precoç, els centres ocupacionals, les residències per a profunds i generalitzava l'atenció a la dependència, que ara la nova Llei universalitza.

La universalització dels serveis socials resultarà real i efectiva per a les classes mitjanes?

Aquest és l'objectiu de les polítiques socials empresades des de fa anys, i jo crec que amb progressivitat s'anirà aconseguint, perquè la societat ho necessita. Això requereix créixer en serveis i paral·lelament en drets. Em sembla que estem vivint una etapa en què es reconeixen verbalment i fins i tot legalment molts drets, però no es creix proporcionalment en serveis. I aquí pot haver-hi la gran frustració si

principi inclòs a la Llei de serveis socials i que la Llei de la dependència també preveu, que era un tema tabú políticament: el copagament. Universalitzar no vol dir gratuïtat, i això s'ha d'explicar molt bé. Universalitzar vol dir que si un ciutadà o una ciutadana té una necessitat, trobarà la resposta, una part finançada per la Generalitat i una altra per la seva aportació personal, d'acord amb les seves disponibilitats.

Els tres primers anys del Govern tripartit, el pressupost del Departament va pujar gairebé dos punts –del 3,3 al 5,2%– respecte als tres últims del seu mandat. Com ho interpreta?

Per a ser exactes, el pes del Departament sobre el conjunt del pressupost en aquests darrers anys ha

passat del 3,3 al 4,8%. En el període 1999-2003 el pressupost es va incrementar en un 99,3%, cosa que significa doblar el pressupost. En aquest mateix ordre, la tendència continua, si bé en el període 2004-2008, l'increment és del 87%.

Com valora el fet que per a l'accés a un servei o prestació no es tingui en compte la renda familiar, sinó tan sols la personal de la persona beneficiària?

Aquest és un tema delicat que cal tractar de manera diferent en l'àmbit de la discapacitat del de la vellesa. Pel què fa a l'atenció a la gent gran, el dret català recull l'obligació dels fills en l'alimentació i el sosteniment dels pares. Això forma part de la nostra cultura: els pares tenen obligació amb els fills i els fills tenen obligació amb els pares. Aquesta obligació, evidentment no pot ofegar econòmicament les famílies i ha de ser proporcional als seus ingressos. És una qüestió de valors. En suprimir-la del tot, com ara fa aquesta Llei, caldrà que se'n faci un seguiment molt acurat, perquè hi podria haver alguna desviació de caràcter preocupant. Jo sóc partidària d'evitar, per exemple, que si a un senyor que té molts diners se li declara una malaltia que fa que necessiti una residència, pugui passar tots els seus béns als fills i que la societat pagui el cent per cent del cost del seu ingrés, quan encara tenim una manca de serveis tan gran... En l'atenció a la vellesa es pot veure el millor i el pitjor de les persones i en aquest

camp cal que l'Administració prengui algunes cauteles per evitar abusos a la gent gran.

La Llei permetrà fer una atenció més preventiva i global al conjunt de la població i no pas exclusivament als sectors més afectats i necessitats?

La prevenció és la garantia per a molts col·lectius de no caure en l'exclusió. La Generalitat haurà d'abordar, al marge de lleis com la de la dependència, perquè no ho considera, les polítiques de prevenció i de control de factors de risc. En el camp de l'allargament de la vida, per exemple, les polítiques de promoció de la gent gran activa hauran d'ocupar un lloc central en la promoció d'estils de vida saludables i de participació social. Amb tot, no es pot oblidar mai que la prioritat ha de recaure en els sectors amb perill d'exclusió social.

La Llei de la dependència tindrà un bon encaix amb la Llei de serveis socials catalana?

Com ha dit el Consell Consultiu, és una llei que envaeix les competències de la Generalitat, que en atenció social les té exclusives. Això fa, per exemple, que ens veiem obligats a aplicar i fer unes valoracions de cada persona beneficiària, d'acord amb aquesta Llei, quan, per exemple, la prevenció i la dependència lleu no hi és reflectida. I és molt important tenir cura de la prevenció i de la dependència lleu perquè no avanci i s'hagi de tractar com una dependèn-

cia més greu. Una mancança rellevant és que la quantia màxima per a determinades prestacions, com l'assistent personal, no té en compte l'impacte del cost de la vida a Catalunya. D'altra banda, la Llei no tracta bé el tema de la coresponsabilitat entre el sistema sanitari i el social i aquesta sí que és una gran mancança, perquè no implicar l'Administració sanitària en el tractament de la dependència vol dir impactar negativament sobre el sistema sanitari a través d'urgències i de l'atenció hospitalària quan una gran part d'aquest fenomen podria ser tractat amb la filosofia sociosanitària que requeria el model de dependència no estrictament social. Aplicant-ho tal com està a la Llei, impedeix a Catalunya fer un model més global i propi. La Llei també planteja un gran interrogant en com es concretarà el copagament. Pot acabar passant que una llei que és concebuda per prestar serveis, per falta d'oferta, quedi en una llei que sols doni prestacions econòmiques.

Vostès van llançar un pla d'ajut a la dependència, el programa "Viure en família", que el Govern tripartit d'esquerres va replantejar retreient que s'havia col·lapsat per planificació i dotació pressupostària insuficients...

La planificació estava clara, es tractava de fer arribar, també, a una àmplia classe mitjana els ajuts per poder envellir a casa. I la dotació econòmica corresponent s'anava ampliant any a any, atès l'èxit que va tenir aquest programa. Va haver-hi un punt

en què es va passar d'ingressos baixos a ingressos mitjans, en el qual es va poder acollir molta gent. Teníem el compromís d'Economia i Finances que al mes de gener arribaria la injecció econòmica corresponent per poder donar la resposta al reconeixement que s'havia fet a determinades persones d'aquest dret. Amb la Llei de la dependència està passant el mateix: ara s'està reconeixent el dret i a partir del gener, amb el nou exercici econòmic, es donarà als qui en siguin beneficiaris el que els pertorqui. El "Viure en família" havia tingut moltes crítiques per part dels partits de l'oposició dient que el que s'havia de fer és créixer en serveis i no en prestacions econòmiques, i nosaltres fèiem les dues coses alhora, que és la via que després també s'ha demostrat que calia seguir. La crítica partia d'una oposició al programa, però alguns d'aquells criteris, les altres forces polítiques els han assumit com a propis quan han estat al govern.

En quins àmbits creu que s'hauria d'estendre la política de repartir xecs per serveis?

El tema dels ajuts econòmics (xecs) es frivolitza i s'ha frivolitjat molt, potser perquè va coincidir amb el debat electoral. Nosaltres sempre n'havíem dit ajuts: ajuts als infants, ajuts per envellir a casa, l'ajut per complementar les pensions de viudetat més baixes... La manera com des de CiU hem concebut aquesta modalitat d'ajuts socials està basada en el

dret a decidir: tant si portes l'infant a una llar com si t'organitzes la cura de l'infant a casa, has de poder rebre un ajut... També es pot rebre un ajut determinat a través d'una plaça si es va a una residència o un ajut econòmic per restar al propi domicili en el cas de la gent gran o el gran discapacitat. Aquesta era la filosofia dels

residència per a gent gran es van concertar amb el sector privat. En política social, a més de tenir clar el discurs, cal garantir l'eficiència en la gestió. En aquest àmbit vam apostar per modernitzar la gestió, dissenyant el pressupost per programes, garantint les pluriennalitats a les entitats municipalistes i el Tercer Sector, perquè els

“L'atenció a la dependència serà reeixida si l'Administració vol i sap comptar amb la iniciativa social.”

ajuts, basada en el dret a triar. L'Administració ha de donar resposta a la ciutadania, però aquesta ha de poder triar si la resposta és amb serveis o amb ajuts econòmics, perquè cada família té uns compromisos propis i una manera d'entendre la resposta a la necessitat.

Vostè va prioritzar la concertació amb el sector privat. Quin paper creu que han de fer les entitats del Tercer Sector en la nova etapa que s'obre als serveis socials?

La priorització va ser l'increment de l'oferta, vàrem combinar harmònicament l'increment de serveis de titularitat pública, l'aposta del sector mercantil i l'aportació a la iniciativa social. Per exemple, les deu noves residències a Barcelona ciutat que vam crear en aquella legislatura van ser de titularitat pública i moltes del conjunt de les set mil noves places de

ajuntaments i els consells comarcals, així com les entitats del Tercer Sector, any a any renovaven els seus convenis amb la Generalitat, i els seus projectes sempre estaven pendents de la renovació dels convenis. Es tractava de passar de contractes anuals a uns contractes de programa pluriennals, per donar suficiència financera i solidesa als projectes. Alhora, també vam arbitrar els nous mecanismes de col·laboració amb la iniciativa social. L'atenció a la dependència serà reeixida si l'Administració vol i sap comptar amb la iniciativa social, reservant-se l'acreditació, el control de qualitat i la planificació dels serveis. La resposta a les necessitats derivades de l'atenció a la dependència exigeix un ferm acord de l'Administració –Generalitat i municipis–; la iniciativa social –el Tercer Sector–, i també una bona entesa amb el sector mercantil, degudament acreditat, per

fer possible la prestació dels serveis necessaris per a la població.

La rapidesa a gestionar els tràmits de la ciutadania és sempre una gran assignatura pendent?

L'Administració que gestiona els serveis socials ha de ser de les més eficients per complir amb l'obligació real, perquè els discursos no donen resposta a les necessitats. Quan vam gestionar els ajuts per als infants, ho vam fer també a través de l'Administració Oberta de Catalunya per donar-hi rapidesa, i amb aquesta intenció vam apropar també la informació a les persones usuàries a través de les oficines de Benestar. Quan hi havia aquelles grans cues d'immigrants a la Delegació del Govern central, vam obrir tota la nostra xarxa d'oficines per ajudar a gestionar tots els tràmits, com ara les sol·licituds de reagrupament familiar i altres. Crèiem que tot el referent a política social afectava el Departament i no en podia quedar al marge, encara que no fos competència seva. Un exemple: en aquell temps, davant de les immenses cues d'immigrants per a la tramitació de la seva documentació, vaig aconseguir a través d'un conveni amb el secretari d'estat d'Immigració, recursos econòmics per contractar gent per a les oficines. Aquelles cues m'interpel·laven cada dia quan les veia. Vam obrir totes les oficines a tots els barris i això també va servir molt perquè els immigrants comencessin a descobrir la Generalitat.

Estendre els serveis i els drets socials, a més d'esforç pressupostari, requereix també una gran millora de la gestió. El període que transcorre entre la petició i la resposta descriu la qualitat de la gestió. Les noves tecnologies permeten avançar en aquesta direcció. La creació de l'Administració Oberta de Catalunya ens va permetre apropar la informació a les persones usuàries i agilitar la resposta. Va escurçar molt els terminis per aconseguir una plaça de residència. Una política social, per ser efectiva, requereix també un bon funcionament de l'Administració i un bon reconeixement i l'estabilitat dels seus professionals.

Vostè va introduir el complement per a les pensions de viduïtat més baixes. La Llei de prestacions econòmiques d'assistència n'és continuadora?

Tot i que cal dirigir l'atenció social a tota la població, insisteixo que la lluita contra la pobresa és una missió prioritària per a tot govern. El retrat de la pobresa a Catalunya reflectia, en molts casos, la imatge d'una dona gran, normalment vídua i amb pocs recursos. La viduïtat provocava una pobresa de moltes dones grans a la qual calia fer front. Des de Catalunya no podíem modificar les pensions, però vam entendre que les podíem complementar, amb l'objectiu de garantir a tots els catalans la pensió bàsica que permetés no caure en la pobresa. D'acord amb el nou finançament, s'havien d'anar aplicant pro-

gressivament aquests tipus de complements. La creació del complement va comportar que el ministre Zaplana ens fes un requeriment a la Generalitat perquè anul·léssim la prestació, atès que al seu criteri es trencava el model únic de pensions a tot l'Estat. Ens vàrem mantenir en la nostra posició i vàrem obrir el camí per poder complementar altres pensions.

“Amb els complements a les pensions de viduïtat més baixes vàrem obrir el camí per poder complementar altres pensions.”

Com valora el fet que l'àrea d'Acció Cívica s'hagi tret del Departament d'Acció Social?

Crec que és una de les grans incongruències que en política social té ara el Govern. Per mi no té cap lògica, aquesta adscripció. La sorpresa no ha estat només que Acció Cívica s'hagi traslladat al Departament de Governació, sinó que el que més costa de comprendre és com després de tants anys de demanar parlamentàriament la supressió d'aquesta àrea, no sols l'han mantinguda, cosa que m'alegra, sinó que, a més, s'ha transformat en un òrgan de més rang orgànic. El foment de l'associacionisme i el voluntariat no es poden sostroure de l'àmbit social i es fa difícil, per no dir impossible, desvincular-la de l'acció social, que és el nom actual de la Conselleria.

Quan es parla de l'estat del benestar no deixa d'haver-hi qui diu que serà insostenible. El veu amenaçat?

L'educació, la sanitat, les pensions i els serveis de benestar social, són una conquesta irrenunciable de la societat que hem volgut construir per a Catalunya i un element clau de la seva cohesió social. Amb tot, com he dit abans, en cadascuna de les respostes a les diferents necessitats s'haurà d'anar matisant i concretant quina és l'apor-

tació de l'Administració i quina és la dels afectats, si cal. Jo crec que el debat està centrat en aquest punt. La construcció d'un país que pensa en tothom requereix la defensa dels valors que sostenen un model de societat acollidora i inclusiva. Per això caldrà lluitar perquè el corrent de creixement de l'individualisme a la nostra societat no malmeti la nostra aposta per una Catalunya inclusiva i cohesionada.

ANNA SIMÓ:

“Si el sistema de benestar català no ha saltat pels aires abans és perquè es basava eminentment en l'esforç de les famílies”

Vostè va ser la primera consellera de Benestar d'un govern d'esquerres, després de 23 anys de governs de CiU. Què va prioritzar en el seu mandat?

S'havia fet molta feina des de les diverses administracions catalanes, però hi havia molta feina per fer, i vam prioritzar la planificació i establir i garantir drets socials. Vam tornar a mirar el país per veure si els equips eren on calia o no, a tocar de la demanda, fixar on hi havia els dèficits i impulsar els projectes per pal·liar-los. L'altra gran prioritat era tirar endavant una llei nova de serveis socials d'última generació que assegurés drets a les persones per fer el pas de l'assistencialisme a la universalitat i a l'equitat territorial.

La nova Llei de serveis socials, la

gran fita, no va poder estar acabada i no s'ha aprovat fins ara. Per què va costar tant?

La setena legislatura no va tenir quatre anys, sinó dos anys i mig i, per raons diverses, no va ser possible aprovar-la a l'últim Ple de la legislatura passada, tal com m'hauria agradat i com les entitats també demanaven. Vam voler que el projecte de llei es debatés sectorialment i en tot el territori, sense límits.

La Llei es va impulsar amb un ampli procés participatiu. Per què era convenient aquesta participació?

Hauríem pogut fer una llei des dels despatxos amb un consell assessor i segurament l'hauríem acabat abans, però enteníem que una llei d'aquest caire, per pedagogia però també perquè tothom se la sentís molt seva,

havia de tenir un procés participatiu extens, en què participés el personal del Departament, els professionals (com ara els treballadors i treballadores socials que estan a peu d'obra als municipis –a la porta d'entrada dels serveis socials–) i les entitats que treballen en aquest àmbit. També vam prioritzar que s'hi participés des del territori. Això va ocupar pràcticament un any, encara que partísim d'un document de bases que van elaborar un comitè de savis, de persones expertes en serveis socials. Personalment estic molt satisfeta de la feina de debat que va haver-hi al voltant de la llei. Va ser un any de feina que va quedar recollit en un document de síntesi de totes les aportacions rebudes. També estic molt satisfeta del treball que vam fer amb la Direcció General de Participació

“Mantenir el copagament és una de les maneres d'arribar a la universalitat, que permet donar sostenibilitat al sistema.”

Ciudadana, que va ser qui ens va ajudar a articular el procés extens de participació.

Haver-se retardat tant, però haver-se aprovat finalment per unanimitat ha millorat la Llei?

Al final s'han incorporat modificacions que crec que l'han millorada, perquè quan una llei té un recorregut de tants anys –la vam començar a treballar el 2004 i s'ha aprovat a la tardor del 2007–, hi ha canvis que es produeixen i que s'han pogut tenir en compte. Una llei sempre és millorable i cadascun dels 135 diputats i diputades que hi ha al Parlament hauríem fet una llei diferent, amb matisos. Crec que ha quedat una bona llei i el fet que s'hagi endarrerit ha propiciat que el treball que s'havia començat per tenir un catàleg de serveis finalment s'hagi pogut incorporar directament en la Llei, tot i que això pugui constreynir en el futur el procés d'ampliació del catàleg, perquè s'haurà de modificar per llei. S'hi ha pogut incorporar, i aquest és un guany per visibilitzar el compromís governamental i del Parlament amb els drets socials.

Ara que la Llei és un fet, la veu amb les mateixes expectatives que quan la proposava? Aconseguirà fer dels serveis socials el quart pilar de l'estat del benestar?

Sí, per això ha estat, per fer un cop de volant en el camí cap a l'estat català del benestar. Les lleis, si no tenen

planificació i recursos al darrere, no serveixen de gran cosa, perquè la Llei de 1985 ja parlava del dret als serveis socials i aquesta universalització no es va produir en tot el seu recorregut. Vam pactar un bon informe econòmic a vuit anys vista, fins al 2015, amb els creixements previstos i pressupostats. S'estava i s'està treballant en un desplegament d'aquesta Llei perquè, en el moment que entri en vigor, totes les qüestions que no caben en una llei –perquè són detalls reglamentaris i s'han de fer per decret– estiguin a punt i hi hagi tot un cos normatiu complet. Per tant, sí que serà possible. L'esforç és molt important, es va treballar molt i ha valgut la pena.

“Espero que el pla d'inclusió sigui aviat una realitat i s'abordin no sols la qüestió econòmica sinó també totes les altres exclusions que es produeixen en aquest país.”

Tot fent la Llei vostè deia que no hi ha drets reals si els deures no estan ben definits. Aquí hi són ben definits?

Són deures de les administracions, per tal que els drets es compleixin, i també hi ha una part de deures dels actors socials, dels proveïdors de serveis i de les persones usuàries. Hi ha més drets que no pas deures, però també hi ha deures per a tothom. Perquè les coses rutllin cal que hi hagi tres capitals imprescindibles que funcionin de forma coordinada i potent:

el capital social, el públic o d'infraestructures i el capital econòmic o productiu. El capital social és precisament la xarxa de cohesió social que fa que ningú no en quedi despenjat. Aquests tres capitals han d'anar a l'hora: hi ha d'haver infraestructures de tot nivell, equipaments perquè les persones puguin ser ateses i recursos econòmics de l'àmbit productiu que ajudin a generar un bon estat del benestar. No es pot tenir una bona economia productiva si la cohesió social no funciona. Per tant, és clau que aquesta quarta pota de l'estat del benestar sigui consistent perquè la nostra societat funcioni, amb coresponsabilitat de tothom en un gran

pacte social. Els drets –que queden absolutament diluïts en el marc constitucional i que l'Estatut concreta molt més– han de ser garantits per les administracions, també amb deures de coresponsabilitat, com el de contribuir en la mesura de la renda personal perquè això sigui possible i sostenible.

L'aspiració tan proclamada que les classes mitjanes accedeixin de manera real a uns serveis socials que fins ara

els quedaven lluny, serà factible?

Els quedaven lluny perquè els sistema era absolutament assistencial. Certament, fins ara una persona de renda mitjana és massa rica per poder entrar al sistema públic assistencialista i massa pobre per poder-se pagar una residència de gent gran o per a persones amb discapacitats privada. De manera que les rendes mitjanes, que són les que paguen més impostos de manera relativa, han de poder tenir accés als beneficis de l'estat del benestar. Aquest és l'objectiu de la Llei de serveis socials i és un objectiu que nosaltres ja vam anar falcant sense la nova Llei de serveis socials, donant accés a determinats serveis i prestacions de caire universal.

El copagament és la manera més idònia d'arribar a la universalitat?

El copagament és una de les maneres d'arribar-hi, que permet donar sostenibilitat al sistema. Quan Europa va començar a construir els seus estats del benestar va ser després de la Segona Guerra Mundial. Va ser un pacte per fer un coixí de drets socials, un pacte social, sense el qual s'evidenciava que les persones ho podien arribar a passar molt magre. La construcció de l'estat del benestar va tenir el seu esclat els anys seixanta a Europa quan les economies europees anaven a tot drap. Aquí ens hi vam posar molt més tard i quan l'economia tampoc no passava els millors moments. De manera que hem de ser conscients que això ha de

ser sostenible i que les rendes mitjanes han d'entrar-hi, amb una part de participació. De fet, el copagament en funció de la renda ja existeix als serveis socials des de la Llei del 85, però hi ha hagut canvis molts substancials. Des d'aquest 2007, en les prestacions i els serveis socials que el Departament d'Acció Social dona als usuaris, en lloc de comptar la renda familiar, ara ja només es compta la de la persona usuària; aquest és un avenç per facilitar els drets de les rendes mitjanes. Amb la Llei de serveis socials i el seu desplegament fins al 2015 es tanca el cercle d'aquesta universalització i planificació per acostar els serveis a la demanda. Les bases que es van anar fixant al llarg de molts anys ara s'assenten.

El fet que no es consideri la renda familiar de l'usuari sinó només la seva personal és la fita principal de la Llei?

És un dels diversos trets diferencials de la Llei. Les famílies de persones amb discapacitat, aquesta demanda l'havien fet durant molts anys. Persegueix l'objectiu d'aconseguir una coresponsabilitat entre la persona, l'entorn familiar i l'Administració; el compromís que entre tots cal eliminar les barreres que limiten l'autonomia de les persones i de les famílies. Si el sistema de benestar català –feble encara– no ha saltat pels aires abans és perquè es basava eminentment en l'esforç de les famílies, i especialment de les

dones: filles, joves, germanes, cunyades...

Hi ha qui diu que no considerar la renda familiar pot provocar des preocupació per part de les famílies...

Tota decisió política té pros i contres, però des del nostre punt de vista hi ha prou mecanismes perquè es faci un ús responsable de la legislació i dels recursos públics. Això, el Departament, ho tenia i ho continua tenint molt clar, perquè els recursos que s'administren són de la gent que viu i treballa a Catalunya i, per tant, s'ha de ser molt curós. Partim de l'estat del benestar, encara en construcció i feble, i l'avenç que significa la universalització dels serveis socials és més important que qualsevol altra qüestió.

Alguns grups havien proposat d'establir a la Llei un mínim d'inversió del PIB per finançar els serveis i les prestacions per cobrir la demanda. Hauria suposat una major garantia?

Una llei no és conjuntural i la seva vocació ha de ser romandre en el temps, sense modificar-se cada dos per tres. Aventurar un percentatge del PIB concret hauria estat, potser, excessivament conjuntural i més propi d'un programa de govern que d'una Llei. Sí que és cert que la vocació del Departament és acostar-se a la inversió del PIB de mitjana europea, però és complicat calcular el percentatge del PIB en inversió en polítiques socials de les administracions catala-

nes, perquè una part majoritària de l'aportació del PIB en protecció social és inversió privada –com les mútues o l'ONCE– o de l'Estat –a través de la Seguretat Social–, amb la qual cosa és molt difícil desgranar el percentatge de PIB que ha d'aportar la Generalitat, atès que no hi ha dades europees desagregades. Una altra cosa és la prioritat pressupostària: el Parlament va aprovar el 1999 un compromís segons el qual el Govern havia de destinar un mínim

no era un compromís de la consellera, sinó de tot el Govern. Finalment, una primera fase de revisió del PIRMI es va concretar el juliol del 2006, quan ERC ja era fora del Govern. Tenia l'objectiu d'evitar una dispersió excessiva de la prestació però donant més cobertura focalitzant-la a col·lectius amb risc d'exclusió social. L'últim Ple de la legislatura passada també va aprovar la Llei de prestacions econòmiques d'assistència social que ja fixa un índex de renda mínim

ria recau encara sobre l'Estat. Per això, el meu partit (ERC) va presentar recentment al Congrés dels Diputats una proposta –que va ser rebutjada– perquè la renda bàsica s'implanti en l'àmbit estatal. Amb tot, la Llei de prestacions econòmiques i la modificació del PIRMI han suposat un avenç important en la construcció d'un coixí preventiu i d'atenció per a les persones en risc d'exclusió.

Hi ha dades de Càritas que indiquen que el 18% de la població catalana viu sota el llindar de la pobresa...

Una de les responsabilitats que tenim els que ens dediquem a la política, sobretot quan gestionem àrees de govern, és dir les coses pel seu nom. Cal que la ciutadania tingui autoestima de viure en un país que treballa dur per tenir el que es mereix, però no podem dir que a Catalunya es lliguen els gossos amb llonganisses. L'obligació de qui té responsabilitats polítiques és assenyalar els problemes i els riscos i donar alternatives per pal·liar-los, eradicar-los o millorar-los. No podem amagar el cap sota l'ala.

I doncs, com s'ha de combatre la pobresa?

La Llei de prestacions pretén lluitar contra la pobresa des d'aquesta dèria per falcar drets, ja que per primera vegada aquesta Llei també fixava drets subjectius, lligats a la persona i no assistencials, que estan vinculats al pressupost existent. Aquest va ser el

“Rotundament la Llei de la dependència no impacta sobre el marge de maniobra que les administracions catalanes tenim.”

del 4% del total del seu pressupost consolidat al Departament competent en matèria d'assistència social... i això no es va complir fins cinc anys després, el 2004.

Com a consellera havia proposat una renda bàsica garantida per a tota la ciutadania. En quina mesura la Llei de prestacions econòmiques assistencials impulsada en el seu mandat hi ajuda?

A l'acord programàtic del Tinell per a un govern catalanista i d'esquerreres hi figurava la revisió del Programa de la renda mínima d'inserció (PIRMI) tendint cap a una renda garantida de ciutadania. Això era un acord que després es va incorporar al Pla de govern 2003-2007. Per tant,

–l'indicador de renda de suficiència a Catalunya (IRSC)– sota el qual una persona perceptora de pensions no pot viure en aquest país amb dignitat. Amb els agents socials es va fixar un índex propi per a Catalunya, diferent de l'estatal, perquè és molt més car viure aquí i una pensió a Catalunya no serveix per comprar els mateixos béns o pagar els mateixos lloguers que a una persona que viu a Càceres, Cuenca o Lugo. Els pressupostos de la Generalitat han d'assortir íntegrament els recursos econòmics per a aquestes prestacions. Amb tot, plantejar la qüestió de la renda bàsica a Catalunya és complicat perquè les propostes serioses es basen en l'impost de la renda i no tenim el 100% de la gestió de l'IRPF, ja que la majo-

gran salt. Va ser la primera llei de garantia de drets subjectius en l'àmbit social que emanava del Parlament i del Govern de Catalunya. També cal posar en marxa el Pla d'inclusió i cohesió social, que no es va poder concloure en la passada legislatura. La inclusió i l'exclusió no són només econòmiques. L'avenç conceptual és que no tan sols estem parlant de pobresa, sinó també d'exclusió laboral, territorial, d'habitatge, de soledat, de tipologies de famílies amb més risc d'exclusió que d'altres... Una família monoparental té molt més risc d'exclusió que una altra on hi ha dos progenitors per fer-se càrrec de les criatures. Espero que el pla d'inclusió sigui aviat realitat i s'abordini no sols la qüestió econòmica, sinó

també totes les altres exclusions que es produeixen en aquest país.

Un bon suport a domicili és considerat el gran instrument per afrontar el repte de l'envelliment. La Llei de la dependència el garantirà?

La Llei d'autonomia personal, d'àmbit estatal, la vam començar a treballar amb el Ministeri de Treball i Afers Socials des del Departament per tal que fos respectuosa amb el poder de decisió que tenim a Catalunya i perquè s'incardinés amb la llei de serveis socials que estavem fent i amb la xarxa de serveis socials. És una llei complementària de la de serveis socials, en què la decisió sobre quin és el model d'atenció domiciliària recau sobre els municipis (que són competents en atenció domiciliària) amb el suport del Departament d'Acció Social i Ciutadania. I sí, la prioritat de l'atenció a les persones és fer-ho en el seu entorn habitual.

Que la Llei de la dependència estatal trepitgi competències a la de serveis socials fa que el desplegament òptim depengui que hi hagi un govern políticament amic a Madrid?

Quan es va començar a parlar de la Llei de la dependència, hi havia el risc que es fes d'esquena als governs que tenen la competència en serveis socials. La nostra lluita va ser garantir que en un moment en què es necessitava el suport de partits catalans per aprovar la Llei, fos una llei que preservés el marge de maniobra absolut

a Catalunya i a les administracions competents –municipis, consells comarcals i Govern de la Generalitat– per fixar el full de ruta i les mesures que es consideressin oportunes. I això es va aconseguir, i també es va aconseguir que, per primera vegada, l'Estat, en la Llei fixés uns recursos que posaria sobre la taula per coresponsabilitzar-se, ni que fos subsidiàriament, també d'aquesta prestació de serveis, potenciant uns convenis bilaterals amb les administracions. Rotundament, aquesta Llei no impacta sobre el marge de maniobra que les administracions catalanes tenim, i menys amb aquesta voluntat del Govern de la Generalitat des de la fi del 2003 d'universalitzar els serveis socials i donar drets. Aquesta Llei s'encaixa i s'incardina amb la Llei de serveis socials i amb la feina que s'està fent. El 2006, al Departament de Benestar i Família d'aleshores teníem un pressupost assignat de prop de 500 milions d'euros per a l'atenció a les persones amb dependència i els recursos que venien de l'Estat, en això no arribaven als 50 milions. Vull dir amb això que el Govern de la Generalitat ja havia decidit d'anar cap a aquesta universalització i d'apostar fort per posar recursos sobre la taula, i ho fariem sols o amb participació de l'Estat. Finalment l'Estat hi participa però no ens condiciona. Es fa un pacte entre administracions per sumar. La resta és no entendre res del que està passant als serveis socials d'aquest país i de quina és l'ambició i la

capacitat del Govern de la Generalitat, del món local, del Tercer Sector i dels agents socials. Això és així governi qui governi, perquè la Llei de serveis socials ja és un fet i no té marxa enrere.

En el seu mandat es va replantejar el programa “Viure en família” de l’anterior Govern de CiU, d’ajut a les persones dependents. Com el valora?

Era un pla per a les persones amb dependència que, des del meu punt de vista, buscava dues coses: que les persones amb necessitat de suport a l'autonomia que estiguessin a casa seva, a cura dels seus familiars, poguessin quedar-se a casa i no marxar, però això perpetuava aquesta política familiarista de suport que ha fet que l'estat del benestar no saltés pels aires. Nosaltres entenem que aquesta qüestió tenia un cost molt elevat, que perpetuava aquest model i que, al cap i a la fi, també es feia perquè no hi havia prou equipaments ni, sobretot, un pla ambicions de suport a l'atenció domiciliària a càrrec del món local per tal que l'atenció domiciliària amb serveis arribés a més gent. Vam creure oportú plantejar que les persones amb gran dependència que estiguin a casa puguin rebre ajut, però bàsicament reforçar l'atenció domiciliària que es dona des dels ens locals. Llavors va ser quan vam començar a injectar recursos a través de convenis amb els ajuntaments i consells comarcals perquè es fes un salt en el nombre d'hores i de persones que rebien atenció domiciliària. Això ja es

va notar amb l'acord que vam firmar les dues associacions municipalistes el 2005 per incrementar de manera sostinguda durant quatre anys els recursos que des del Departament es donaven al món local per incrementar l'atenció domiciliària.

El reconeixement del dret d'adopció per part d'homosexuals va ser un fet emblemàtic de la seva gestió. Quins nous drets de ciutadania s'han de guanyar?

Drets civils. De fet, el dret a l'adopció per part de parelles del mateix sexe no és tant un dret de les parelles com un dret dels infants a tenir una família que se'ls estimi. Va suposar aixecar les barreres en la línia del que des de fa anys Europa demanava mitjançant directives comunitàries que establien que no hi podia haver discriminacions en funció de l'opció sexual d'una persona. També són drets de ciutadania de primera magnitud el d'accés als serveis socials; el de poder tenir els recursos suficients per viure dignament; el d'un habitatge digne; el de viure en igualtat d'oportunitats des de la nostra diversitat d'homes i dones, i el de viure en una societat lliure de violència... Són drets que l'Estatut fixa i que s'han de complir.

Com es pot garantir l'atenció social sense discriminacions als diferents models de família existents?

No tan sols s'ha de garantir sense discriminacions, sinó amb acció positiva. Si hi ha models de família que per

les seves característiques estan entre les tipologies més vulnerables, cal una acció positiva. Posaré l'exemple de les famílies monoparentals. En les monoparentals hi ha molta feina per fer i diversos estudis que diuen que estan en creixement. Són casos en els quals un únic progenitor es fa càrrec del sosteniment d'aquesta unitat familiar amb infants i són famílies amb més vulnerabilitat o risc de vulnerabilitat. Per tant, les prestacions que es donen a les famílies han de ser universals per a tothom, però, alhora, hi ha d'haver prestacions específiques que se sumin a aquestes per a les famílies monoparentals, que això és el que ja vam començar a fer el 2004 amb recursos específics i complementaris. Les beques de menjador o per a llibres per ajudar a l'escolarització d'aquests infants han de poder incloure una acció positiva per a aquestes famílies, igual que per llogar l'habitatge. Per això el Departament impulsa un carnet per a les famílies monoparentals que inclogui descomptes i doni uns drets específics per ajudar davant d'una situació de risc.

En l'àmbit de la conciliació de la vida laboral, personal i familiar, per què costa tant d'avançar amb mesures concretes?

Perquè això forma part d'un pacte entre moltes parts: les empreses, les administracions i les persones. Això vol dir que les empreses han de ser responsables socialment i facilitar aquesta conciliació. També cal analitzar si pel fet que es treballi molt s'és

molt productiu: les xifres europees diuen que l'Estat espanyol és on es treballa més hores i, en canvi, és dels menys productius. Per tant, la conclusió és que no. Cal veure com treballant menys hores o flexibilitzant la feina es pot fer que la conciliació sigui més fàcil. Actualment, per pagar una hipoteca calen dos sous, dues persones. Anys enrere amb un sou n'hi havia prou i es lligava l'accés al treball remunerat des d'un punt de vista estrictament material. Això implica una tensió en la conciliació. Un altre aspecte que cal abordar és el repartiment de tasques. Quan jo era consellera, el Departament va fer una campanya que se'n va parlar molt, que volia afavorir la coresponsabilització en les tasques familiars, que preguntava a la part masculina de la parella si sabia quina talla de sabates gastava el seu fill o filla o quin dia tenia piscina. Apel·lava a repartir bé les tasques de casa i a coresponsabilitzar-se'n. Ara el Departament ha engegat un procés participatiu per a un pla estratègic de conciliació que podrà fer noves propostes eficaces per a la conciliació.

Les ONG catalanes s'han queixat reiteradament de no rebre els ingressos que els pertocarien a través de l'IRPF. Com s'ha de resoldre, això?

D'això en vaig estar parlant primer amb el ministre Zaplana, del PP, que em va dir que ni parlar-ne, de la gestió de les comunitats autònomes del 0,52% –ara 0,7%– de l'IRPF; després en vaig parlar amb el ministre Caldera,

del PSOE, i, finalment, des d'ERC es van presentar iniciatives al Congrés dels Diputats i almenys es va aconseguir que es fes un estudi per veure la viabilitat i la conveniència d'aquesta gestió parcial del percentatge d'IRPF amb finalitats socials. Resultat: l'estudi era molt parcial i encaminat a fer que

“Si hi ha models de família que per les seves característiques estan entre les tipologies més vulnerables, cal una acció positiva.”

el resultat fos que no era convenient el traspàs. El que no és lògic és que hi hagi una mena de no-publicació de balances fiscals també en aquesta matèria. No sabem quant es recapta a Catalunya per aquesta via i només sabem quan es retorna a les ONG catalanes que és insuficient. La gran xifra secreta és saber quants diners posen els contribuents catalans a les caselles del 0,7% de l'IRPF, i això no s'aguanta per enlloc. Si la Generalitat té les competències en assistència social i coneixem la tasca que fan i les necessitats que hi ha, no és del cas que sigui el Ministeri qui decideix quants diners es passen a les ONG.

Deia que l'estat del benestar és feble, però ara, noves lleis com la de serveis socials i de l'ajut a la dependència el reforcen. Hi ha qui diu que acabarà sent insostenible. El veu amenaçat?

Una de les obligacions dels que

tenim responsabilitats polítiques ha de ser posar les eines per faltar l'estat del benestar i fer que es consolidi. Que això es consolidi i sigui aquí per quedar-se és garantir que aquestes eines tenen recursos al darrere, i ben orientats. En el moment que des del Departament vam llançar la Llei de

serveis socials ho vam fer amb un acord econòmic sòlid, perquè, sinó, és del tot irresponsable. Per tant, fins a l'any 2015 està molt estudiat el creixement de serveis que hi ha d'haver, que no vol dir que no hagin d'incrementar-se en funció de les necessitats, però en cap cas decreixer. Una altra cosa és la pressió demogràfica i l'envelliment de la població... L'esforç fet des del Departament de l'any 2003 al 2006, de doblar el pressupost, va en aquesta línia. I es va doblar sense tenir un nou sistema de finançament, gestionant millor i reordenant prioritats. Amb el nou finançament previst a l'Estatut, que ha d'estar lligat abans de l'agost del 2008, aquests recursos han de venir. Això ho diu una llei que van aprovar les Corts espanyoles i que va ratificar una majoria del poble de Catalunya. Si s'ha pogut doblar el pressupost del Departament en tres anys sense un nou finançament, això ha de ser possible.

CARME FIGUERAS:

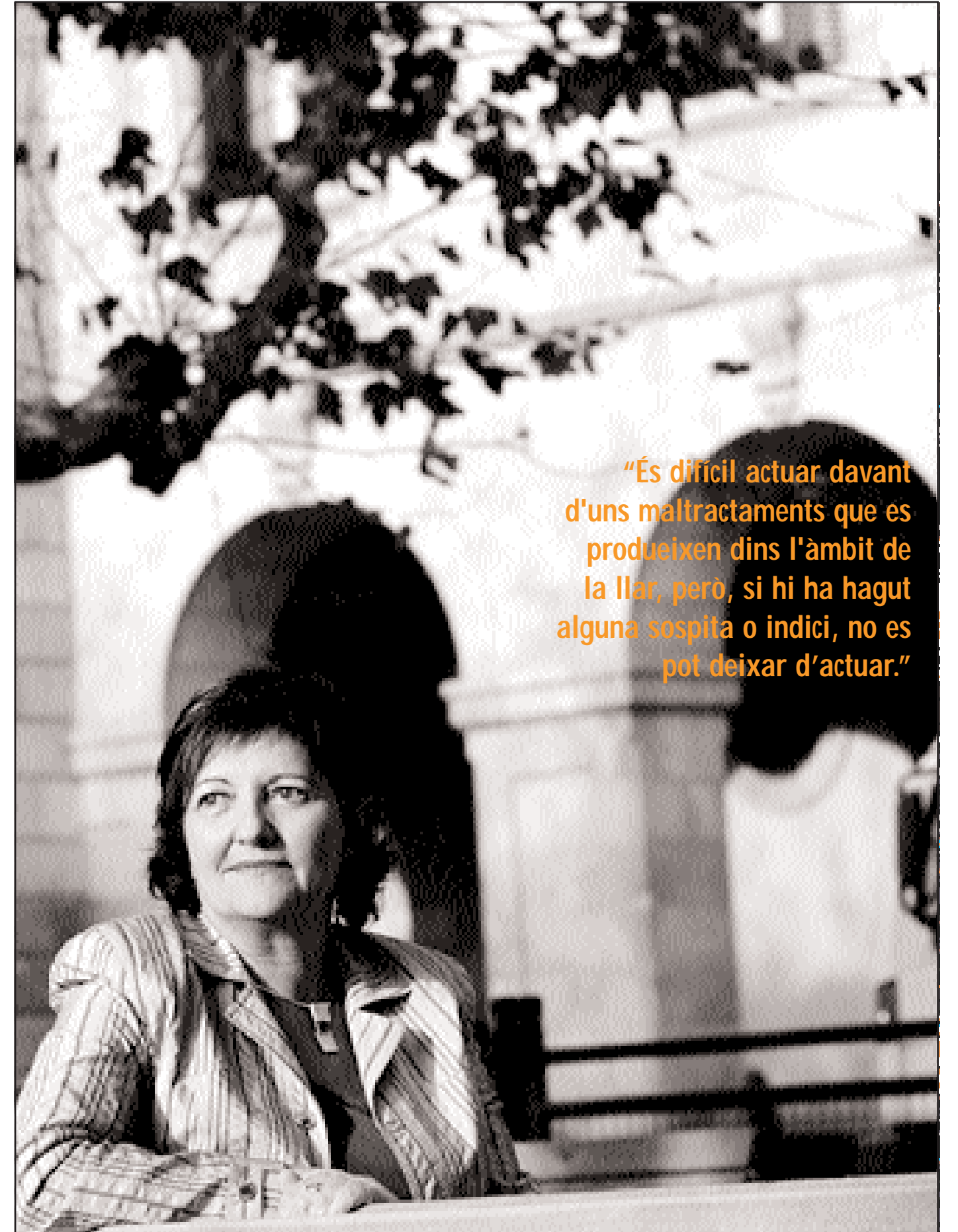
“Tant de bo que d'aquí a uns anys poguem dir que anem a la gratuïtat dels serveis socials”

Vostè va ser la consellera més breu al capdavant del Departament de Benestar: només sis mesos d'un final de mandat precipitat. Amb quines prioritats va afrontar el càrrec?

Ja vaig dir en accedir al càrrec que jo era una consellera ETT (Empresa de Treball Temporal) i des del començament feia aquesta broma, perquè sabia que encarava una feina per a sis o set mesos, en funció de quan fossin les eleccions. Havia de prioritzar molt bé perquè per un espai tan curt de temps no tenia gaire sentit plantejar-se gaires coses noves i, en canvi, sí que calia donar l'impuls final a projectes iniciats en la legislatura perquè es poguessin acabar i implementar. La meva primera prioritat va ser la lluita contra els maltractaments infantils.

Poques setmanes abans s'havia produït el cas Alba, amb falles del conjunt de l'Administració en no poder prevenir una segona agressió a la nena, i calia acordar mesures a curt termini i d'altres de més estables. És difícil actuar davant d'uns maltractaments que es produeixen dins l'àmbit de la llar, però si hi ha hagut alguna sospita o indicatiu, no es pot deixar d'actuar. La segona prioritat va ser intentar agilitar les prestacions socials que s'administren des del Departament i ser més eficaços, perquè està poc estructurat des de la seva creació, i hi havia molts retards i queixes. Em refereixo a les prestacions directes als ciutadans i el suport a les entitats socials. Haig de reconèixer que no vaig poder fer molta cosa en aquest

sentit, si tenim en compte tot el que encara cal fer, però em vaig proposar en marxa la llei de prestacions econòmiques, que estava en tràmit parlamentari. Es va poder aprovar en l'últim Ple i vam aconseguir fer el primer pagament de sis mesos als 50.000 perceptors de pensions no contributives. La tercera prioritat era estrènyer la col·laboració amb el món local, que és on hi ha les àrees bàsiques de serveis socials, per donar-los més recursos i poders. Aquesta era una prioritat del tripartit perquè els governs anteriors de CiU tenien tendència a actuar més directament i confiant menys amb els ajuntaments. La proximitat dels ajuntaments fa que el suport i l'ajut als ciutadans quan ho necessiten arribi molt millor, i en ser-

“És difícil actuar davant d'uns maltractaments que es produeixen dins l'àmbit de la llar, però, si hi ha hagut alguna sospita o indici, no es pot deixar d'actuar.”

veis socials això és bàsic. Vam treballar tots els convenis marc de manera molt intensa i, tant és així, que al setembre o octubre vam firmar tots els que s'havien de renovar amb els ajuntaments majors de 20.000 habitants –que són els que tenen conveni propi– i amb els

aprovar éssent jo consellera. Si la meua gestió hagués estat de pur tràmit, difícilment s'hauria treballat tot el que es va treballar –sobretot en finançament– ni s'haurien incrementat tant els convenis marcs. Aquests increments comprometien per un any però

s'han de tornar a demanar i en què les noves convocatòries triguen molt a sortir. Quan nosaltres vam entrar, al mes de maig, moltes convocatòries encara estaven per acabar de sortir, per la inèrcia típica que arrossega de sempre el Departament.

“En la mesura que els serveis socials tindran garantia de dret, seran partides ampliables i això voldrà dir que, si no hi ha diners, s'hauran de treure d'una altra banda dels pressupostos de la Generalitat o hauran de generar dèficit, però, en definitiva, no es deixaran de donar.”

consells comarcals, per a aquells ajuntaments que tenen una població inferior. Intentàvem donar molt més suport al món local i aquests convenis per al 2006 ja van tenir un increment del 37%, cosa que vol dir que hi vam posar molts recursos dedicats a l'atenció domiciliària per a gent gran, a l'atenció especialitzada, etc.

Es diu sovint que el breu govern bipartit entre el PSC i ICV-EUiA va fer una gestió de pur tràmit. Pel que fa a Benestar, què en diria?

No va ser de pur tràmit, encara que haguéssim d'acabar de concretar i materialitzar coses començades. És clar que si la consellera Simó no hagués començat, fet i enviat al Parlament la Llei de prestacions econòmiques, difícilment s'hauria pogut

es consoliden i aquest any, els convenis també s'han negociat a l'alça. Si ens creiem la proximitat dels serveis socials és evident que ha de ser a través dels ajuntaments i els consells comarcals. Jo no tinc ni de bon tros la sensació d'haver estat una consellera de tràmit i, si es pregunta a les entitats amb qui vam treballar, diran que va ser un període de desencallar moltes qüestions, potser perquè ens ho marcava la mateixa dinàmica del temps que teníem. No és perquè fóssim millors, sinó perquè sabíem que anàvem a preu fet: teníem un temps i l'havíem d'aprofitar. L'última de les meves prioritats va ser iniciar un camí d'estabilització en la col·laboració entre la Conselleria i el Tercer Sector. Havíem anat establint tradicionalment convenis i subvencions de renovació anual, que cada any

Com es pot resoldre aquesta "inèrcia típica" del Departament que diu que encalla la gestió de les prestacions i les subvencions a entitats?

Aplicant mecanismes moderns de gestió, analitzant els processos i agilitant-los, planificant i posant ordre, amb un bon equip al capdavant de la Secretaria General i de l'ICASS. En aquests llocs de comandament cal tenir-hi gent amb experiència política i també amb experiència en l'Administració, en contractació pública, gestió pressupostària, funció pública... Jo en això vaig tenir molta sort. L'equip d'alts càrrecs que em va acompanyar en aquell breu període –amb l'Anna Miró a la Secretaria General al davant– va resultar excel·lent.

Per més protocols que s'activin, no deixen de sortir casos lamentables de maltractaments d'infants. Què cal per ser més efectius?

De maltractaments n'hi ha perquè es produeixen a l'àmbit de la llar. El que cal és prevenir, detectar tots aquells símptomes que ens poden donar idea que al darrere hi pot haver un cas de maltractament. Nosaltres, al cap de dos mesos d'estar al capdavant del Departament, vam presentar cinc

mesures d'actuació per millorar l'atenció dels infants en risc. Es tractava, i es tracta, de liderar la protecció des de la DGAIA (Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència), fomentant la cooperació amb totes les administracions implicades. La primera va ser la creació dels equips de valoració de maltractaments infantils (EVAMI), cinc equips formats per un metge, un psicòleg i un treballador social, especialitzats en maltractaments infantils. La seva funció és assessorar i valorar conjuntament amb els professionals de la xarxa hospitalària les actuacions que cal emprendre davant de casos de maltractaments o de sospita que s'hagin

produït. Són equips operatius les 24 hores del dia els 365 dies de l'any, i que poden proposar l'adopció de mesures efectives de protecció davant la situació d'urgència, ja sigui l'assumpció immediata de la tutela de l'infant, l'ordre de retenció hospitalària i l'ingrés posterior en centre d'acollida, si escau. La segona mesura va ser la de la creació d'un registre unificat de maltractaments infantils (RUMI) que permetrà centralitzar tota la informació i integrar totes les notificacions procedents dels diferents àmbits (salut, educació, serveis socials, mossos, justícia...) referents a un mateix infant. També permetrà fer les consultes pertinents per conèixer l'existència d'antecedents de tots els actors implicats en el sistema de protecció. La tercera són els protocols bilaterals de cooperació per a la protecció, començant per actualitzar el que ja existia amb Salut en l'àmbit hospitalari. Em consta que també s'estan acabant els de l'àmbit primari de salut, els d'educació, de justícia, etc. Es tracta d'assessorar des del Departament, ara d'Acció Social i Ciutadania, la resta de departaments i administracions que interactuen amb els infants i amb les seves famílies per a la detecció i la prevenció de maltractaments. La quarta de les mesures va ser la creació de taules territorials de coordinació i intervenció –nosaltres vam impulsar la primera, la del Vallès Occidental, i la meua successora ja n'ha posat en marxa dues més. Es tracta del treball conjunt de tots els agents susceptibles de detectar possibles

situacions de risc, com ara: la xarxa educativa, la xarxa sanitària (CAP, centres hospitalaris), l'àmbit judicial (Fiscalia, jutjats de la demarcació), Mossos d'Esquadra, policia local i lògicament, els serveis socials de primària i serveis especialitzats d'atenció a la infància (EAIA). La finalitat és que aquests professionals de la comarca, el municipi o el barri es reunixin periòdicament i treballin en la prevenció i la detecció d'un possible cas de maltractament infantil. Finalment, la cinquena mesura va ser incrementar considerablement els recursos dels equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA).

La Llei de serveis socials no va arribar a aprovar-se durant el seu mandat, però ara sí. Què n'espera?

Va ser una llàstima que no ho estigués, perquè hauríem avançat molt de temps... No va estar perquè l'oposició no va voler que el Govern tripartit aprovés una llei que estava al Parlament feia molt de temps i que es podria haver aprovat per tràmit d'urgència en el darrer Ple de la legislatura. No van voler que el Govern anés a les eleccions amb una llei com aquesta aprovada. Finalment, s'ha aprovat i ha quedat molt bé. Evidentment, no serà una llei que d'un dia per l'altre concedeixi a tothom el dret als serveis socials amb l'amplitud amb què ho ha d'acabar fent. És una llei que té una aplicació gradual fins a l'any 2015. Jo n'espero molt: el canvi que permeti que els serveis socials deixin de ser uns

serveis graciabls, depenent de qui governi i de si hi ha partida pressupostària o no... Aquesta és l'essència de la Llei, però té molts altres elements positius: els serveis socials passaran a ser un dret similar a com ho és l'educació i la salut. Trigarem un temps; es començarà amb una cartera de serveis que concedirà immediatament el dret universal a uns serveis i prestacions, i després, cada any, els pressupostos l'aniran ampliant fins a on arriba el dret dels ciutadans als serveis socials que preveu la Llei. El fet que tenir dret a una prestació no depengui de quina

lupant un mapa de serveis socials i el traspàs de competències als ajuntaments. Amb tot, el més important de la Llei és que –tot i que quan es negocien els pressupostos sempre hi ha incerteses– a partir d'ara hi haurà partides de serveis socials que seran ampliables perquè responen a un dret de la ciutadania. En funció de la demanda, es podrà acabar generant dèficit, però no es deixarà de prestar un servei. Ara no és així. Si ara s'acaba al mes de maig una partida per a un programa determinat, fins l'any que ve no es té dret a demanar aquella presta-

cotitzaran i generaran producció a l'economia.

Que la Llei s'hagi endarrerit però s'hagi acabat aprovant per unanimitat, la millora?

És molt bo que s'aprovi per unanimitat una llei tan bàsica com aquesta, que tindrà una gradualitat en la seva aplicació, perquè la construcció de residències i serveis i la formació dels treballadors socials que caldrà fer requeriran temps. Si no es fa amb consens, sinó amb l'avis de l'oposició que si un dia governa ho canviarà tot, dona molta fragilitat a la llei. I quan s'estava posant un pilar nou per a l'estat del benestar, era molt desitjable el consens. S'ha fet un esforç molt gran, bàsicament per part de la Conselleria i també en la ponència parlamentària. Era una llei treballada molt a fons des de l'anterior legislatura, amb moltes esmenes proposades en les compareixences parlamentàries de les entitats i en el procés participatiu que hi havia hagut abans. Era desitjable que la llei s'aprovés per consens, i això la millora perquè hi aporta el benefici de la permanència i del futur que pot tenir.

La unanimitat vol dir que hi ha coincidència bàsica en les grans línies que cal seguir en les polítiques socials?

Potser no hi ha tanta coincidència de fons, perquè no és el mateix el que pensa la dreta que el que pensa l'esquerra. Més aviat diria que quan una llei és beneficiosa i està bé –com

“És una llei que té una aplicació gradual fins a l'any 2015. Jo n'espero molt: el canvi que permeti que els serveis socials deixin de ser uns serveis graciabls, depenent de qui governi i de si hi ha partida pressupostària o no.”

sigui la teva renda és molt important... Tothom hi té dret, i la renda marca si un servei que es determina que és de copagament és més alt o més baix. Fins ara només hi ha tingut dret qui tenia un nivell de renda molt baix i, a més, comptant amb la renda dels familiars. I això no sempre era just, perquè per més que un usuari tingui fills, aquests prou feina tenen a pagar la hipoteca, moltes vegades, i a mantenir els seus propis fills. L'altre gran canvi de la Llei és la descentralització organitzativa que comporta respondre al repte de l'equitat territorial, desenvol-

ció i es va ampliant la llista d'espera, com va passar amb el programa “Viure en família”. En la mesura que els serveis socials tindran garantia de dret, seran partides ampliables, i això voldrà dir que, si no hi ha diners, s'hauran de treure d'una altra banda dels pressupostos de la Generalitat o hauran de generar dèficit, però en definitiva no es deixaran de donar. Això anirà forçant una despesa social a la qual el Govern està compromès. Un altre gran aspecte de la Llei és que l'ampliació de serveis socials a la població generarà molts llocs de treball, que

també passa amb la Llei de la dependència— és molt difícil per l'oposició votar-hi en contra, perquè té unes conseqüències importants des del punt de vista polític. És difícil oposar-se a una llei treballada, en què s'intenta el consens i que és una millora per als ciutadans, però cal reconèixer que tothom va fer un esforç per al consens, també l'oposició.

Quina és la diferència més de fons que diu entre la dreta i l'esquerra?

Potser ens hauria costat més als grups d'esquerra acceptar una llei que pogués fer la dreta que es basés més en l'esquema de xecs per serveis que no pas als grups de dreta acceptar una llei que garanteix drets. De fons hi va haver algunes qüestions de controvèrsia —com ara la descentralització i el paper del món local—, però la veritat és que es van anar salvant bé.

Quin paper han de fer les entitats del Tercer Sector en el nou sistema de serveis socials català?

Un paper molt important. La Llei de serveis socials ha recollit moltes aportacions de les entitats i la Taula del Tercer Sector també és molt conscient que les entitats han d'optimitzar la seva feina amb una major cooperació entre si. No en va el president Montilla es va comprometre al debat de política general a impulsar el pla de suport al Tercer Sector. Les entitats arriben molt més bé i de forma més immediata als usuaris que no pas l'Administració, per la seva rigidesa, i fan una tasca extraor-

dinària. Ha de ser, però, una tasca equitativa a tot arreu i on els serveis que els ciutadans reben de les entitats no siguin desiguals. Per tant, cal ajudar el Tercer

“M'agraden els models nòrdics —Suècia, Finlàndia...—, que són els que aquí intentem aplicar.”

Sector, però també avaluar els resultats i els beneficis en el servei a la ciutadania, i en això encara queda molt per fer en els serveis socials. Com a repte de futur, avaluar bé i tenir indicadors de si es fan les coses ben fetes i amb qualitat de servei és clau, perquè encara n'estem molt lluny.

La Llei estableix el copagament per a determinats serveis. Com valora que en la seva aplicació no es vulguin considerar les rendes familiars de l'usuari, sinó només les seves personals?

A qui no li agradaria dir que els serveis socials són gratuïts? A mi m'encantaria que la Llei de serveis socials hagués dit que tots els serveis socials són gratuïts, de la mateixa manera que ho és anar al metge o a l'hospital per a una intervenció en el cas de la sanitat, en què la prestació resulta gratuïta a l'usuari però la paguem tots. El copagament vol dir que en la perspectiva del 2015 podrem tenir totalment implantada una universalització de tots els serveis socials que sense copagament no els tindriem aquell any, sinó molt més tard. El copagament és una opció. Arribaria a aguantar-se un sistema

totalment gratuït? Potser sí, però trigariem més. Crec que és molt millor que cadascú porti en funció dels seus ingressos i que així s'arribi a tothom

amb la condició *sine qua non* que fixa la llei que ningú per la seva situació econòmica es quedarà sense la prestació. Aquesta és la primera premissa. Si els ingressos són molt baixos, no hi ha copagament. Les classes mitjanes que poden pagar una part de la seva renda per serveis d'aquests, la paguen de gust a condició de tenir assegurat un servei que ara no tenen garantit, perquè tenen massa ingressos per entrar als serveis socials públics i queden molt lluny de poder pagar serveis privats. Tant de bo que d'aquí a uns anys, potser 15 o 20, quan el sistema estigui ben implantat, poguem dir que anem a la gratuïtat dels serveis socials. Tant de bo! El fet que ja a partir d'ara no es consideren les rendes familiars, sinó només les de l'usuari, és una qüestió bàsica, perquè el dret al servei és personal i no és lògic condicionar-lo a la família, quan, a més, és molt difícil saber fins a quin punt els fills poden ajudar al pagament o no.

Com es trobarà l'encaix entre la Llei de la dependència estatal i la de serveis socials catalana?

Crec que les dues lleis estan perfec-

tament encaixades. Hi ha hagut un debat sobre la constitucionalitat de la Llei de la dependència o no i de si envaïa competències o no. Això ho vaig treballar molt quan era consellera i vam fer dictàmens i vam millorar molt la llei inicial del Govern central, amb esmenes del nostre i d'altres grups polítics. Tot i l'informe del Consell Consultiu, no hi ha una invasió de competències a la pràctica i en la realitat perquè no hi ha una xarxa de serveis a la dependència paral·lela a la xarxa de serveis socials catalana. Això no existeix ni existirà mai. La garantia bàsica que la Llei de dependència dóna a tot l'Estat i els recursos que vénen a canvi d'aquestes prestacions bàsiques que es legislen des de l'Estat –com es legislen les de sanitat– vénen a Catalunya i s'hi implanten amb el sistema de serveis socials; el que tenim ara i el que tindrem en el futur amb la nova Llei. No hi ha d'haver cap problema. Tot el que és suport a la dependència entra dins la Llei de serveis socials, perquè garanteix prestacions d'ajut a la dependència i altres prestacions per a la lluita contra l'exclusió, la pobresa, l'atenció a infants desparats, etc. Les dues lleis es complementaran.

La Llei de prestacions de caràcter econòmic va ser aprovada durant el seu mandat. Pot acabar sent el gèrmen d'una renda bàsica?

Jo crec que ho és, tot i que no amb aquest nom. Aquesta Llei estableix una xifra d'ingressos –l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC)–

que és el mínim bàsic per viure amb dignitat. Una xifra que a Catalunya és una i que en altres llocs d'Espanya és una altra, perquè no hi ha el mateix nivell de vida. La Llei de prestacions es proposa garantir en un temps determinat que tothom que no arriba a aquest mínim de suficiència –que l'any passat, quan es va aprovar la Llei era de 509,8 euros mensuals– se li complementarà amb una prestació social de caràcter

econòmic perquè hi arribi. Com que aquesta prestació no es pot donar de cop, perquè això suposaria molts milions d'euros, es comença a cobrir en un 75% els dos primers anys, el tercer s'arriba al 80%, fins a assolir el 100% l'any 2010. Això permet tenir una pensió no contributiva, de viudetat, una assegurança de vellesa i invalidesa SOVI o altres pensions que no són directes de la Seguretat Social; té un complement de la Generalitat que s'actualitza cada any en funció de la inflació i el nivell de vida catalans. És una llei que afecta més de 200.000 persones.

Quin model de polítiques socials li agradaria traslladar a Catalunya?

A mi m'agraden els models nòrdics –Suècia, Finlàndia...–, que són els que aquí estem intentant aplicar. Són els que garanteixen realment els drets. Tot

i que la nostra realitat no és la mateixa, la nostra Llei s'hi vol acostar.

Tem que aquest model acabi sent insostenible econòmicament?

Jo sóc una eterna defensora d'augmentar els impostos, perquè crec que la societat està disposada a pagar-los si veu que li comporten unes garanties després. Cada vegada que sento a parlar de rebaixes d'impostos em poso

“Cada vegada que sento a parlar de rebaixes d'impostos em poso malalta, perquè considero que així no faríem avenços socials.”

malalta, perquè considero que així no faríem avenços socials. No dic que no hi hagi algun impost que pugui ser més injust, però els impostos que són progressius –que graven més les rendes més altes o les empreses que tenen més beneficis– són ben acceptats per la gent que sap que així pot tenir una sanitat o una educació de qualitat i que quan sigui gran si li cal ajut el tindrà. Queda molt per fer un treball de pedagogia amb la ciutadania, però és ben cert que no es poden tenir els serveis socials i l'estat del benestar de Suècia pagant els impostos de Malta. Més val garantir equitat i universalitat, i fins i tot copagaments que siguin justificats i no impedeixin en cap cas l'accés al servei, l'exercici del dret. Perquè a Suècia també hi ha copagament, eh?

CARME CAPDEVILA:

“El canvi radical que fem és deixar l'assistencialisme i passar a un model garantista de drets”

Amb vostè de consellera, el Departament ja no és de Benestar Social ni de Benestar i Família, sinó d'Acció Social i Ciutadania. Quin matís incorpora el canvi de nom?

És un matís molt important. Quan es va constituir el Govern de l'Entesa, vam considerar que calia posar èmfasi en el fet que l'estat del benestar no és una competència exclusiva de les polítiques socials, ja que també està determinat per les polítiques de l'àmbit de la salut, l'educació i de les prestacions de la Seguretat Social. Jo entenia que el nom no responia a la realitat i a la missió d'aquest Departament, que fa totes aquelles actuacions socials que han de comportar millores per a les persones que estan en situació de desavantatge social. Al Departament, s'hi ha incorporat l'Institut Català de les Dones, la Secretaria de Joventut i la d'Immigració i, evidentment, no fem polítiques socials específiques per a aquests col·lectius, sinó que promovem les

polítiques globals de desenvolupament per als joves i per a les dones i d'impuls de la integració en el cas de la immigració. El segon nom del Departament, Ciutadania, pretén remarcar que tenim un únic objectiu, que és treballar per la igualtat d'oportunitats de totes les persones. I ja sigui en aquests àmbits que ara deia com en els d'infància, gent gran o de persones amb discapacitats, ens calen encara moltes accions socials per arribar a la igualtat d'oportunitats i de drets per a tots aquests col·lectius.

També hi ha competències que van marxar del Departament, com les d'Acció Cívica. Per què?

Tot el referent a Acció Cívica va passar a Governació i, encara que potser no tothom ho hagi valorat de manera coincident, és clar que l'àmbit del civisme i el voluntariat —els casals de gent gran, els centres cívics, les ludoteques, els hotels d'entitats, etc.— estan molt vinculats als ajuntaments

de les ciutats on pertanyen i el Departament amb qui hi té les relacions més directes és el de Governació. Per tant, calia que el foment de les polítiques de participació, associacionisme i voluntariat es fessin amb plena coordinació amb els municipis. Aquest va ser el motiu del canvi.

En l'àmbit dels drets de ciutadania, el Departament ha estat pioner en l'impuls dels drets dels gais i les lesbianes en l'adopció, per exemple. En quines noves conquestes de drets es vol avançar?

Tots els col·lectius dels quals s'ocupa el Departament —des dels infants fins a la gent gran, passant pels immigrants o les persones amb discapacitats— i tota la ciutadania tenim reconeguts els mateixos drets, però malauradament no tots hi tenim el mateix accés. Les dones, per exemple, tenim el dret al treball, però encara cobrem menys que els homes, i una dona, a més, pot tenir proble-

“En l’assumpció de drets hi ha moltes coses per fer, perquè tothom ha de poder estar en la mateixa línia de sortida.”

mes per continuar treballant quan està embarassada... Els joves també tenen moltes més dificultats a l'hora d'accedir al treball o a un habitatge. Per tant, hem d'aconseguir els drets que permetin que tots els col·lectius puguem estar a la mateixa línia de sortida. D'exemples, n'hi ha moltíssims: una persona amb discapacitat intel·lectual, física o sensorial també té dret al treball i cal afavorir la seva inserció laboral, per això ens cal disposar dels llocs de treball adequats per a ella. En l'assumpció de drets hi ha moltes coses per fer, perquè tothom ha de poder estar en la mateixa línia de sortida.

La nova Llei de serveis socials obre les portes a tot un model nou. En què notarà la ciutadania els avantatges del canvi a la pràctica?

És un canvi de model radical. Fins ara les polítiques socials eren assistencialistes i familiaristes. D'una banda, es donava protecció social a aquells col·lectius molt desfavorits i, de l'altra, les classes mitjanes, que no han tingut accés a aquests serveis socials assistencials, han hagut de suplir les feines o els serveis que hauria de donar la mateixa Administració. El canvi radical que fem és que deixem l'assistencialisme i el familiarisme i passem a un model garantista de drets. Això vol dir que qualsevol persona tindrà dret a accedir a uns serveis socials en un moment de la seva vida que necessiti, per exemple, l'ingrés a una plaça residencial de gent gran, un

centre de dia o qualsevol altre servei. Actualment, les classes mitjanes no tenim accés als serveis socials, perquè som massa rics per accedir a un servei públic i massa pobres per accedir a un de privat. Per tant, ens en quedem fora i l'única alternativa l'hem suplert amb les actuacions de suport familiar, majoritàriament a càrrec de les dones. El gran canvi de la Llei és que

“El consens no ha estat fet de renúncies, sinó de millores a la Llei.”

tothom que tingui una necessitat social tindrà garantit l'accés a un servei o a una prestació. Això no serà immediat; jo poso l'accent en el fet que la Llei s'anirà desplegant fins al 2015 i, per tant, que l'accés serà progressiu del 2008 al 2015.

Una crítica que es fa sovint és el retard en la gestió de les prestacions socials: el temps que passa entre el moment en què a un ciutadà o ciutadana se li reconeix un dret i quan finalment accedeix al servei o la prestació. Com es pot escurçar aquesta espera? Ho podrà agilitar la nova Llei?

Aquest és un departament que ha crescut moltíssim en prestacions socials. Han crescut perquè uns anys enrere eren molt poques les persones que hi accedien i, alhora, perquè la població s'ha envellit i hi ha molta més demanda, ja que també hi ha més serveis i prestacions. Un cop s'entra dins

del circuit, les prestacions són puntuals i les nòmines es paguen cada mes, però és cert que tarda a fer-se efectiu. Per exemple, en el tema de la valoració de la discapacitat, que és preceptiu per poder tenir accés al servei que es necessita, fins ara acumulàvem uns retards importants. Per a reduir-ho, hem duplicat pràcticament tots els equips que fan la valoració de

la discapacitat, cosa que ens permetrà posar-nos al nivell que estableix la Llei. Ara la demanda és molt més gran perquè —per exemple— una persona amb discapacitat, un cop ha estat valorada, a part de poder accedir al servei que li pertoca també pot beneficiar-se de desgravacions fiscals. Això ha fet que els dos últims anys moltes persones que tenien una discapacitat i no sol·licitaven la seva valoració, perquè possiblement no necessitaven un servei especialitzat, ara l'han sol·licitada per l'interès en la deducció fiscal. L'agilitació de la gestió es resol incrementant el personal dels equips de valoració.

El fet que la nova Llei de serveis socials s'hagi aprovat per unanimitat del Parlament vol dir que hi ha una àmplia coincidència en els eixos que han de seguir les polítiques socials?

Sí. I voldria posar èmfasi en una

qüestió: quan una llei s'aprova per unanimitat no és un indicador que hi hagi hagut moltes renúncies. Crec que en aquesta Llei hi ha hagut ambició política per part de tots els grups parlamentaris i del Govern, i el consens ens ha permès millorar moltíssim el text que inicialment va entrar a la Cambra. El consens no ha estat fet de renúncies, sinó de millores a la Llei, cosa que suposa una doble satisfacció per a nosaltres.

Tot i que la recerca dels consens endarrerís la Llei, en què l'ha millorada?

La Llei no es va poder aprovar la legislatura anterior i, mentrestant, l'Estat espanyol va aprovar la Llei de l'autonomia personal i d'atenció a la dependència i a Catalunya vam aprovar la Llei de prestacions socials de caràcter econòmic. Jo tenia dues opcions: la que vaig fer, que era presentar el text original de la Llei sense introduir-hi les modificacions que es derivaven d'aquestes dues altres lleis o treballar-ho des del Govern. Això darrer retardava sis mesos més l'aprovació de la disposició, pel sol fet d'introduir-hi aquestes esmenes. Vaig prendre la decisió que havia de presentar i agilitar al màxim la seva aprovació per part del Govern, pensant que en el tràmit parlamentari ja podríem anar introduint totes aquestes esmenes. La Llei de serveis socials ha fet el procés d'incorporació de tot el referent al sistema d'autonomia personal i de la dependència, i crec

que el resultat ha estat molt positiu, perquè hem pogut consensuar que a Catalunya només hi haurà una única xarxa pública de serveis socials i, per tant, tot el sistema de la dependència hi quedarà encaixat.

La Llei tindrà un desplegament gradual i una primera cartera de serveis 2008-2009. Quin ritme d'aplicació preveu?

Les prestacions garantides en la primera cartera de serveis són les previstes en els programes dels pressupostos del Departament per al 2008. La cartera de serveis que ja tindrà tota l'ambició política és la que s'aprovarà per decret, que no serà la de mínims garantits, sinó que ja inclourà tots els serveis i les prestacions amb amplitud i abastarà els anys 2008-2009. Aquesta primera cartera de serveis serà biennal i en el futur quadriennal, revisable cada any amb la llei catalana de pressupostos, que n'actualitzarà les condicions.

Que la Llei estableixi el copagament evidència que la universalització dels serveis socials no és equiparable a la de l'educació o la sanitat?

Efectivament, la universalització no es produeix de la mateixa manera, perquè s'estableix un sistema de copagament que té la seva lògica, però, en tot cas, anirà en funció de la renda. En el cas d'una plaça residencial, per exemple, la persona que l'ocupa, si en comptes d'ocupar-la estiugués a casa seva, tindria unes despeses

pròpies de vestit, higiene, menjar, lloguer... Doncs el copagament sempre s'establirà sobre aquelles despeses que són pròpies de la persona i no sobre el cost del servei. Cal fer aquest matis. Ja sé que a una persona que va a un hospital públic no se li cobra l'hostaleria i, en canvi, en serveis socials sí... En aquests moments, però, no era viable un altre plantejament que no fos a través del copagament perquè, si no, el finançament de la Llei no hauria estat viable.

Com valora el fet que no es considerin les rendes familiars de la persona beneficiària d'un servei o d'una prestació social, sinó només les personals del ciutadà o la ciutadana?

Això s'estableix a la Llei, però durant l'any 2007 ja ho hem estat aplicant. Com que ens ho creiem, ho hem aplicat un any abans amb el Decret d'acolliments residencials. El fet que no es considerin les rendes familiars té molta importància. No em preocuparia tant que no s'apliqués en els casos de gent gran, perquè estic convençuda que, si els fills tenen una economia sanejada, no deixaran de donar un cop de mà als seus pares. Sí que em preocupava moltíssim, en canvi, en el cas contrari: el de pares que tenen fills amb discapacitat que, de per si, ja són un sobrecost per a la família. En aquests casos és de justícia poder-ho rectificar.

Hi ha qui diu que aquesta desvinculació de rendes pot provocar una

certa despreocupació de la família en alguns casos...

Sempre he cregut en la família i crec també que no per una llei modificarem les conductes en les relacions personals entre pares i fills. A Catalunya tenim un model familiar divers, però les nostres famílies són molt estructurades i amb unes relacions interpersonals molt fortes. I és evident que una llei no farà que canviïn les seves conductes. Aquell fill que s'estima el seu pare el seguirà visitant a la residència i continuarà donant-li tot el suport que li faci falta; no deixarà de fer-ho perquè hi hagi una llei que li digui que ara no ha de pagar una part del cost d'una plaça. Els catalans ens hem d'estimar molt més... Sabem que les famílies són un element clau de la nostra estructura social i hem de confiar que les nostres persones grans no quedaran desateses, sinó tot al contrari.

Quina coordinació institucional –sobretot amb els ajuntaments– caldrà per desenvolupar la Llei de serveis socials?

Aquesta és una llei que té una voluntat descentralitzadora molt important perquè les polítiques socials s'han de fer des de la proximitat; no es poden fer des d'un despatx a Palau de Mar o on estigui ubicada la seu d'aquesta Conselleria. S'han de fer des de la proximitat perquè donar resposta a una necessitat social és donar una resposta integral. S'ha de tenir en compte la persona, però

també el seu entorn de relacions, tant si té un suport comunitari com familiar. Totes aquestes variables sempre s'han de tenir molt presents en les polítiques socials. En les relacions amb els ajuntaments descentralitzarem sobretot la gestió. Ho farem directament amb els ajuntaments de més de 20.000 habitants i, en el cas d'ajuntaments més petits, ho farem amb els consells comarcals que els agruparan en una descentralització que ara ja hi és. La Llei permet fer-ho també a través de tots els òrgans supramunicipals que es puguin constituir en un àmbit territorial determinat. La relació amb els municipis, doncs, ha de ser molt fluida i de subsidiarietat: no traspasarem competències sense els recursos necessaris per poder exercir les polítiques. En aquest camí, però, ja hi hem anat avançant, perquè en el 2006 vam

Hi ha un conflicte perquè és una llei invasiva competencialment. A la vegada, però, és una llei que comporta grans millores socials. El nostre Govern s'ha protegit de la invasió competencial amb dues actuacions: la primera, no creant un sistema de la dependència al marge del sistema general de serveis socials, sinó creant una xarxa única de serveis socials, on queda encaixada la Llei de la dependència, i, la segona, evitant que la invasió competencial vingui a través dels reglaments de desplegament de la Llei. Hem aconseguit que la Llei només reguli aquells aspectes mínims referents a les prestacions mínimes que són comunes a totes les comunitats autònomes. Per a la resta, cada territori té autonomia per actuar en funció del seu propi sistema de serveis socials.

“El nostre Govern s’ha protegit de la invasió competencial de la Llei de la dependència.”

incrementar els recursos una mitjana d'entre el 20 i el 25% més que els altres anys. Actuem considerant que la subsidiarietat passa per la transferència no sols de competències, sinó també dels diners necessaris.

La Llei de la dependència estatal planteja un conflicte de competències. Com pensa protegir-ho el Govern català?

Com es pot garantir que l'Estat farà una distribució de recursos per a Catalunya que s'ajusti als que li corresponen per població?

Aquesta és una llei finançada a tres bandes: per l'Estat espanyol, les comunitats autònomes i la mateixa persona usuària. La distribució de fons estatals es fa a través del Consell Territorial de la Llei per a l'autonomia personal i atenció a la dependèn-

cia, del qual el Govern català és membre i on les comunitats autònomes som majoria davant del Govern central. Qualsevol decisió ha de passar i ser aprovada pel Consell Territorial.

Quin balanç fa de l'aplicació que s'està fent de la Llei de la dependència?

Només puc fer la valoració que correspon a Catalunya. És una normativa molt complexa en el seu desplegament, amb uns terminis molt curts. L'hem anat construint, posant les vies just abans que passi el tren; l'anem construint a mesura que l'anem aplicant. A Catalunya anem bé pel que fa als terminis de valoració i resolució de casos, amb algunes dificultats sobretot centrades en les valoracions que es van fer al mes de maig i la primera quinzena de juny passats, però esperem poder esmenar aquests petits retards a l'hora d'elaborar el Pla d'atenció individualitzat (PIA), que és el que ja determina quin tipus de prestació o serveis es consensuen amb la família que correspon a la persona amb dependència. Abans de tancar el 2007, prevèiem resoldre favorablement les valoracions de les persones que ja han estat avaluades dins del nivell i grau que correspon a aquest any i que puguin entrar dins del sistema. Amb tot, insisteixo que ha estat un desplegament molt complex i, a vegades, encara tenim dificultats tècniques.

El model que comporta la Llei de la dependència garantirà que l'envelli-

ment es pugui produir a casa o caldrà continuar promovent altres recursos d'atenció a la vellesa fora de la llar?

La persona amb dependència o el seu entorn familiar més immediat han de consensuar un programa individual per a aquesta persona. Per tant, si diu que es vol quedar a casa, li hem d'oferir la possibilitat que s'hi quedi, complementant-lo amb suport a través de l'atenció domiciliària, la teleassistència, l'assistència a un centre de dia, etc. La Llei preveu aquest programa individualitzat en què la persona amb dependència consensua quin tipus de servei és el que ella vol. Tots els indicadors que tenim mostren que un percentatge molt alt de gent gran decideix lliurement que vol quedar-se i ser atès a casa seva, però això cal que es faci amb condicions. La Llei esmena el fet que qui fins ara s'ha quedat a cuidar les persones grans a casa han estat les dones, moltes de les quals són d'edat avançada i sovint han hagut de renunciar a la seva activitat laboral, amb tota una sèrie de desavantatges pel que fa a la jubilació. Per això s'ha establert la figura del cuidador no professional, que és aquella persona de l'entorn familiar que podrà atendre la persona que decideix quedar-se a casa, que estarà donada d'alta a la Seguretat Social i, per tant, no es veurà perjudicada en la seva jubilació en un futur.

Hem parlat de la invasió competencial de la Llei de la dependència, però, quant a adopcions, el Govern central també ha volgut harmonitzar compe-

tències. La temptació invasiva de l'Estat és accentuada en les polítiques socials?

L'Estat sempre s'empara en un article de la Constitució —el 149.1— que diu que cal garantir la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels seus drets. En polítiques socials, el Govern català té competències exclusives. En el cas de la Llei d'autonomia personal i atenció a la dependència, enteníem que suposa unes millores socials molt importants i per això vam donar-li el nostre suport, vetllant que no sigui invasiva en el seu desplegament reglamentari. Quant a la Llei d'adopcions, hem aconseguit que l'Estat retiri tots aquells articles que suposaven una

invasió competencial i, per tant, estarem en disposició de donar suport a aquesta Llei, si així es confirma.

A través de la nova Llei de la infància, el Departament vol introduir canvis en matèria d'adopcions. En quin sentit?

És una reforma que afecta només les adopcions nacionals. La Llei 37/1991 que regula tot el referent als processos d'adopció és molt biològica en el sentit que dóna moltes oportunitats als pares dels infants desemparats tutelats per l'Administració. I és veritat que sempre s'ha de treballar perquè el menor pugui retornar amb la seva família, però s'hi ha de posar una data límit. Amb els pares s'ha de fer aquest treball de recuperabilitat de la seva

recuperabilitat per part dels pares, es puguin iniciar els processos preadoptius d'aquests infants escurçant-ne els terminis. Aquesta Llei tractarà dels drets dels infants i el primer dret de tot infant és viure dins d'un entorn familiar. Si la pròpia família biològica és irrecuperable, l'infant ha de poder tenir un altre entorn familiar.

Quins altres grans trets tindrà la Llei de la infància?

Suposarà un canvi important en les polítiques d'infància. Sempre s'han considerat els infants traçant una línia divisòria entre els nens i les nenes que necessitaven protecció i els que no en necessitaven. Aquesta Llei, el que pretén, és parlar d'una única infància i adolescència, indicant que en aquestes

“Poso l'accent en el fet que la Llei de serveis socials s'anirà desplegant fins al 2015 i, per tant, que l'accés serà progressiu del 2008 al 2015.”

situació que comporta que el nen o la nena estiguin tutelats, però hi ha d'haver una data límit, perquè els nens i les nenes creixen molt ràpidament i a un infant tutelat el procés d'adopció se li pot allargar fins als sis o set anys, si resulta que els pares biològics no deixen d'impedir-ho oposant-se a totes les mesures administratives que es van establint. Amb totes les garanties per als pares biològics, la nova Llei de la infància intentarà acotar els terminis perquè, si no hi ha una situació de

etapes de la vida pot haver-hi uns infants i adolescents que tinguin necessitats de protecció. Aquest és un canvi molt important perquè ens ha de permetre sobretot el que s'ha buscat durant molts anys: que els infants que necessiten protecció en un moment determinat de la seva vida siguin nens que puguin tenir una vida social i personal tan normalitzada com sigui possible. Hem d'estripar l'etiqueta de l'infant protegit i aquesta Llei ens permetrà avançar en aquest línia.

També ens permetrà avançar en l'ordenació de tota la legislació referent a la infància i l'adolescència, que ara és molt dispersa, i fer una separació molt clara entre el que és la infància amb risc social i la que és víctima d'abusos i maltractaments greus. En aquests moments tenim 7.044 nens i nenes tutelats i un total de 12.000 expedients en seguiment. La Llei ens ajudarà a incidir en les mesures de prevenció i sensibilització de la societat. Hem augmentat de 5.000 a 7.000 el nombre d'infants tutelats des del 2003 fins avui i —a banda que la població ha crescut de sis milions a més de set— això no vol dir que tinguem una societat més maltractadora, sinó que hi ha més sensibilització per part de tots els professionals que atenen la infància, tant des de l'àmbit de la salut com de l'educació o el lleure. Quan qualsevol d'aquestes persones vinculades amb la infància i l'adolescència detecten una possible situació de maltractament, ho comuniquen i, per tant, es pot intervenir. Hem de seguir incrementant la sensibilització de la societat. Quan es detecta —ni que sigui per sentit comú— que un nen o una nena no està ben cuidat/ada, la societat no s'hi pot girar d'esquena i ho ha de comunicar o denunciar. Hi ha molta feina per fer des de la prevenció.

Tot i la millora de protocols, periòdicament salten a la llum casos de maltractaments espantosos. Casos així no es podran evitar mai?

Hem d'intentar millorar la coordi-

nació institucional i els protocols –cosa que ja estem fent–, però, mentre hi hagi un maltractador, tots aquests casos malauradament es poden tornar a reproduir. Cal no oblidar quin és l'origen del problema, que són els mateixos maltractadors, majoritàriament en l'entorn familiar, i moltes vegades amb una ocultació molt gran del que passa dins del mateix nucli familiar, en el qual no es té un accés directe. Per tant, s'han d'utilitzar els indicadors externs que permeten detectar aquestes situacions de maltractaments, abús sexual o negligència per part dels pares o els cuidadors.

En matèria de política familiar, l'Estat ara aposta fort per aquest ajut de 2.500 euros per al naixement d'un infant. No correspondria al Govern de la Generalitat administrar aquests recursos?

El Govern de la Generalitat té el seu propi ajut per a fills a càrrec, que és de zero a tres anys i de fins a sis anys per a les famílies nombroses i monoparentals. L'Estat espanyol ha vinculat aquest nou ajut a l'impost de la renda i a les pensions no contributives, que són dues competències estatals. El Govern central ha canviat el projecte inicial i ha fet una modificació a la Llei de l'IRPF, de manera que l'ajuda quedi vinculada a la declaració de renda i que les persones que no en fan la puguin gestionar a través d'una pensió no contributiva. Nosaltres no tenim competències per fer pagaments d'aquesta mena. Amb tot, entenc que, si

realment volem fer polítiques familiars, tant a Catalunya com a l'Estat espanyol, ens cal avançar moltíssim, però no sols hem d'avançar amb els xecs puntuals. Les necessitats que tenim les famílies a Catalunya són de conciliació i de gestió del nostre temps familiar. Ens calen més escoles bressol i més serveis per poder fer unes bones polítiques de suport a les famílies.

Per què costa tant d'avançar en mesures concretes que afavoreixin la conciliació de la vida personal, laboral i familiar?

Els pròxims mesos desenvoluparem el Pla estratègic per a la gestió del temps de la vida quotidiana, preparat des de la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania, en el qual volem fer molt èmfasi en l'apartat que considerem més important, que és el de fer temps per a les famílies. Si fem temps per a les famílies, podrem fer efectiva aquesta conciliació. Aquest és un plantejament que implica un canvi cultural important per part de la nostra societat. Aquest Pla estratègic ens ha de permetre incidir en aquesta nova cultura de la coresponsabilització i com és d'important la gestió d'aquest temps en la vida quotidiana, a banda de totes les mesures que, des de l'àmbit laboral fins al de la mobilitat, entre d'altres, s'han d'aplicar per disposar de més temps per estar amb els nostres fills i les nostres filles.

Quin paper han de fer les entitats

del Tercer Sector en la nova etapa dels serveis socials?

A Catalunya tenim un sistema mixt, constituït per un sistema públic i un de privat, en què hi ha entitats d'iniciativa social i d'altres de mercantil. Hem de mantenir l'equilibri existent, que és bo. Amb tot, en aquests moments, el Tercer Sector social, que és un dels proveïdors més importants que tenim dins dels serveis socials, també necessita polítiques que l'ajudin a enfortir-se, perquè la competitivitat al sector serà molt gran. Per això estem impulsant el Pla de suport al Tercer Sector amb l'única finalitat d'evitar que se'ns desequilibri i que pugui ser prou competitiu per continuar sent un proveïdor de serveis socials.

El Govern català ha fet campanya perquè la ciutadania doni el 0,52% de l'IRPF a les entitats socials –que a partir de l'any que ve serà el 0,7%–, però això retorna a Catalunya de forma molt desequilibrada. Què es pot fer per aconseguir que les entitats catalanes rebin el finançament que els correspon per aquesta via?

El que cal fer és el que ja estem fent de manera reiterada: demanar que la gestió d'aquest 0,52% la puguem fer directament des de Catalunya. És la meua voluntat política i caldrà iniciar de nou campanyes reivindicatives perquè és de justícia social que se'ns permeti gestionar des de Catalunya el que la ciutadania catalana amb les seves aportacions decideixi donar a les entitats d'àmbit social.

La Llei de prestacions econòmiques assistencials s'ha posat en vigor amb la voluntat d'assegurar uns mínims a persones amb rendes molt baixes. Quin balanç en fa?

Aquesta Llei complementa rendes que les seves persones beneficiàries tenen en ser perceptores de pensions no contributives, d'invalidesa, de viudedat, etc. Pretén complementar unes pensions que malauradament són molt i molt baixes. La Llei inclou una modalitat d'ajudes per al manteniment de les despeses de la llar per poder donar una prestació a les persones que amb els seus ingressos no arriben a l'indicador de renda de suficiència per sota del qual entenem que s'està en situació de pobresa. El balanç d'aquesta Llei sempre dependrà del nombre de sol·licituds que tingui, però té la voluntat clara d'anar-se extingint amb els anys, perquè de pensions no contributives cada vegada n'hi ha menys i esperem i desitgem que l'Estat espanyol, que és qui en té la competència, reguli unes pensions dignes per a tothom. El que volem és no haver de complementar aquestes pensions, perquè esperem que l'Estat garanteixi unes pensions amb certa dignitat per a tots els col·lectius.

En la lluita contra la pobresa, s'ha de fer efectiu el Pla d'inclusió social. Quin horitzó traça?

El Pla per a la inclusió i la cohesió social a Catalunya va ser presentat al Govern per a la seva informació en l'anterior legislatura i ara s'està des-

plegant en l'àmbit local. El mateix Pla estableix en els seus objectius la necessitat d'impulsar, estimular i generar recursos per a l'elaboració de plans locals d'inclusió. Fins ara, s'han signat convenis amb els ajuntaments que s'hi han adherit de manera voluntària, i això ens ha de permetre fer front, des de cada municipi, a les situacions de pobresa extrema que es puguin donar. Aquest any s'han incrementat els acords amb els ajuntaments i ja són un total de vint els que s'hi han adherit. La nostra voluntat és anar-lo desplegant gradualment a tot Catalunya. Els plans d'inclusió locals s'emmarquen en el Conveni de col·laboració interadministrativa (conveni marc) en el qual el Departament finança el projecte d'actuació que elabora el mateix municipi a partir de les necessitats detectades. El Govern finança el desenvolupament del Pla i el cost del personal que l'ha de dur a terme. Són plans molt focalitzats en cada realitat local, perquè les necessitats de qualsevol localitat del Baix Llobregat no són les mateixes que les de les Terres de l'Ebre o de l'Alt Empordà. És molt important l'adaptació a cada lloc.

En matèria d'immigració, en què s'ha de fonamentar una societat ben cohesionada?

Tenim una llei d'acollida molt avançada. Aquesta Llei, conjuntament amb el Pacte nacional per la immigració, requereix un gran debat social entre tots els agents socials, les entitats de l'àmbit de la immigració i els partits

polítics per definir conjuntament quin model de societat i de convivència volem per als propers anys.

Com sintetitza les prioritats en l'acció de Govern del seu mandat?

La meua prioritat número u és aconseguir que la garantia dels drets socials i l'accés per a tots i totes als serveis socials sigui un fet, en el marc del desenvolupament de la nova Llei, amb un desplegament ambiciós i amb capacitat de poder-lo establir en els termes que tenim previstos fins al 2015. En segon lloc, em proposo millorar l'atenció a les persones, perquè aquest és el Departament de les persones. Si ho fem així, millorem també la igualtat d'oportunitats per a tothom i treballarem per combatre els fenòmens generadors d'exclusió social i pobresa. Hem d'esmerçar-nos fermament per garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom.

Què opina de les visions pessimistes que no deixen d'advertir de la insostenibilitat de l'estat del benestar?

La sostenibilitat de l'estat del benestar s'ha de garantir. Ara bé, aquesta pregunta sempre es fa només quan es parla de serveis socials i no quan es fa de salut o d'educació, i també caldria fer la pregunta a aquests altres àmbits i a la mateixa Seguretat Social, perquè l'estat del benestar té quatre potes. Aquest Departament només s'ocupa d'una d'aquestes i, en aquest moment, encara és molt raquítica. Nosaltres tenim molta feina a créixer, encara.